

**LIKKUMISTA LISÄÄVÄÄ OPETUSTA LUKION ITALIAN
KIELEN IAB35-MODUULIIN**

Rita Pirhonen
Maisterintutkielma
Soveltava kielitiede
Kielten ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kesäkuu 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Kielten ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Rita Pirhonen	
Työn nimi Liikkumista lisäävää opetusta lukion italian kielen IAB35-moduuliin	
Oppiaine Soveltava kielitiede	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kesäkuu 2022	Sivumäärä 36 + liite 20
Tiivistelmä <p>Tämän monimuototutkielman tavoitteena on tuottaa liikkumista sisältävää opetusmateriaalia lukion IAB35-moduuliin. Tutkimukset ovat osoittaneet, että liiallinen istuminen on epäterveellistä, ja että liikkuminen parantaa muistia ja tehostaa oppimisprosessia. Liikkumisesta saa parhaimman hyödyn oppimisen tukemiseen, kun liike ja oppiminen suoritetaan samanaikaisesti. Erilaisin toiminnallisina menetelmin voidaan myös kielenopetukseen integroida liikkumista. Toiminnallinen opetus on viime vuosina yleistynyt ja sen avulla oppimiseen saadaan lisäarvoa, sekä fyysisiä, psyykkisiä, kognitiivisia ja sosiaalisia hyötyjä. Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet ja liikkuva opiskelu -ohjelma tukevat käsitystä, että kaikkeen lukio-opetukseen olisi tuotava lisää liikkumista.</p> <p>Tutkielman toisena osana on materiaalipaketti, jonka tehtävien avulla opettaja voi sisällyttää kielenopetukseensa liikkumista tauottamaan pitkään jatkunutta istumista ja tukemaan oppimista. Opetuksesta saa myös monipuolisempaa tekemällä vaihtelevia harjoituksia. Paketissa on erilaisia liikettä sisältäviä tehtäviä kielen sanaston ja rakenteen harjoitteluun, kielen tuottamiseen sekä luetun ja kuullun ymmärtämiseen. Materiaalipaketti tukee Sanoma Pro:n Bella Vista II -kirjan kappaleita 5-8, mutta sitä voidaan käyttää myös muun opetusmateriaalin lisänä. Tehtävät ovat kestoltaan lyhyitä, 5-15 minuuttia, mutta niitä voidaan tilanteen mukaan jatkaa myös pidempään. Opettaja voi valita tehtävien joukosta aiheeseen parhaiten sopivan aktiviteetin ja saada näin opiskelijoiden vireystilaa nostettua, tauotettua istumista ja tehostettua kielenoppimista.</p>	
Asiasanat toiminnallinen kielenopetus, lukion italian opetus, kielenopetuksen liikunnallistaminen	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko, taitotaso A1.3 (Opetushallitus 2019, 372).....	19
TAULUKKO 2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko, taitotaso A2.1 (Opetushallitus 2019, 373).....	19

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TOIMINNALLISUUS JA LIIKUNNALLISUUS KIELENOPETUKSESSA	7
	2.1 Kielenopetuksen toiminnallisuus	7
	2.2 Liikkumisen vaikutukset oppimiseen.....	10
3	LUKION OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET MATERIAALIPAKETIN KANNALTA	15
	3.1 Laaja-alainen osaaminen.....	15
	3.2 IAB35-moduuli	17
4	MATERIAALIPAKETIN TAVOITTEET JA RAKENNE	21
	4.1 Tavoitteet.....	21
	4.2 Aiheet ja tehtävät.....	23
5	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	33

LIITE: LIKKUMISTA LISÄÄVIÄ TEHTÄVIÄ LUKION ITALIAN IAB35-
MODUULIIN

1 JOHDANTO

Opetushallituksen (2019, 21) mukaan lukiokoulutuksen tulisi vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja antaa niiden ylläpitämiseen valmiuksia koko elämän ajalle. Lukiokoulutusta on uudistettu 2017 käynnistyneen hankkeen pohjalta (Opetushallitus 2019). Hankkeen tavoitteena oli uudistaa lukio-lainsäädäntöä vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita ja muuttaa ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Uudistuksen tuloksena, vuonna 2019 julkaistu Lukion opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2019), on otettu lukioissa käyttöön 1.8. 2021 lähtien. Sen tavoitteena on koulutustason nosto Suomessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen ja parempi opintojen tukeminen ja sen mukaan lukion toimintakulttuurissa painotetaan enemmän opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä. Myös liikunnallinen toimintakulttuuri lukiossa kasvattaa opetussuunnitelman mukaan motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen, vähentää paikallaan oloa ja stressiä sekä edistää oppimista. Yksittäisten oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen hallinnan lisäksi, uudistuksen myötä on tarkoituksena kehittää myös laaja-alaista osaamista, joka kuuluu kaikkien oppiaineiden tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen auttaa opiskelijaa yhdistämään oppimiaan asioita käytännön elämään. (Opetushallitus 2019.)

Se, että laaja-alaisen osaamisen osa-alueissa on kaikille oppiaineille yhteisiä tavoitteita, tarkoittaa, että kaikkiin lukion oppiaineisiin on sisällytettävä laaja-alaisen osaamisen jokaista osa-aluetta. Opintojakson aihealueesta riippuu, mitä laaja-alaisen

valossa on siis tärkeää saada tauotettua pitkään jatkuvaa istumista ja myös oppitunteihin olisi hyvä sisällyttää fyysisesti aktiivisia tuokioita.

Kaikkeen opetukseen olisi hyvä saada sisällytettyä liikkumista myös sen vuoksi, että liikunnan aiheuttamat mekanismit aivoissa lisäävät oppimispotentiaalia ja vahvistavat tarkkaavaisuutta ja keskittymiskykyä. Ne myös kehittävät tiedonkäsitteilyä ja muistitoimintoja sekä vaikuttavat positiivisesti oppimisen kannalta myönteisten tunteiden syntymiseen. (Kantomaa ym. 2018.) Pienenkin säännöllisen lihasten aktiivisuuden on tutkimuksissa todettu riittävän katkaisemaan pitkäkestoisen passiivisuuden aiheuttamat haitalliset vaikutukset. Tuolista ylös nouseminen ei vaadi liikunta-alan osaamista, mutta voi olla ensiaskel kohti liikunnallisempaa elämäntapaa. (Pesola ym. 2016.)

Tässä tutkielmassa laaditaan liikkumista lisäävää opetusmateriaalia kielenopetukseen. Kaksiosaisen tutkielman ensimmäisessä osassa esitellään toiminnallisen ja liikunnallisen kielenopetuksen taustoja, joiden perusteella myös kielenopetukseen olisi hyvä saada integroitua liikkumista. Ensimmäisessä osassa selvitetään myös Lukion opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita niin toiminnallisuuden, laaja-alaisen osaamisen kuin myös italian opetuksen osalta. Tutkielman toinen osa on oppimateriaalipaketti lukion italian kielen viidennen moduuliin. Sen tavoitteena on antaa opettajalle ideoita ja erilaisia tehtävämalleja, joita hän voi käyttää tauottamaan pitkäkestoista istumista ja integroida liikkumista opetukseensa. Sen tarkoituksena on saada erilaisten toiminnallisten ja liikettä lisäävien menetelmien avulla opiskelijat välillä liikkumaan, jotta saataisiin istumiseen taukoa ja että oppiminen tehostuisi. Harjoitusten myötä lisääntyy myös vuorovaikutus ja oppitunteihin saadaan vaihtelua.

2 TOIMINNALLISUUS JA LIKUNNALLISUUS KIELENOPETUKSESSA

Tässä luvussa selvitetään tarkemmin, miksi myös kielenopetukseen on tärkeää integroida pieniäkin liikettä sisältäviä harjoitteita. Ensimmäisessä alaluvussa selvitetään toiminnallisuuden käsitteitä ja muun muassa sitä millainen merkitys toiminnallisuudella on opetuksen ja oppimisen kannalta. Toinen alaluku käsittelee liikkumisen hyötyjä, ja sitä kuinka liikkuminen tukee terveyttä ja oppimista. Siinä käydään läpi myös Liikkuva koulu -hanketta, jonka tavoitteena on aktiivisemmän toimintakulttuurin lisääminen eri oppilaitoksissa.

2.1 Kielenopetuksen toiminnallisuus

Leskinen ja kollegat (2016, 14) kirjoittavat, että toiminnallisessa opetuksessa hyödynnetään fyysistä toimintaa, vuorovaikutuksessa oppilaiden, ohjaajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa oppimistavoitteiden saavuttamiseksi. Mäntylän (2021) mukaan toiminnallisessa opetuksessa oppija on aktiivinen ja osallistuu opetukseen. Hän jatkaa, että toiminnallisessa opetuksessa kielen oppiminen tapahtuu yhteistoiminnassa muiden oppijoiden ja ympäristön kanssa ja motivoivat tehtävät johtavat hyviin oppimistuloksiin. Ongelmien ratkominen, pohtiminen ja toimiminen yhdessä vieraalla kielellä kasvattaa motivaatiota ja herättää halun osallistua. Toiminnallisten tehtävien avulla kielitaidosta saadaan oiva ja hyödyllinen työkalu. Eräs toiminnallisen opetuksen ominaispiirteistä on se, että oppija itse pystyy vaikutta-

maan opeteltavaan asiaan ja se antaa osallisuuden kokemuksen tunteen. Toiminnallisessa kielenopetuksessa oppijalla on myös mahdollisuus vaikuttaa siihen millä tavalla ja mitä opitaan. (Mäntylä 2021.) Maunun (2022) mukaan toiminnallisessa kielenopetuksessa oppiminen ja opettaminen perustuvat oppilaslähtöiseen ja tutkivaan tapaan toimia yhdessä. Maunu ja Airaksinen (2020) kuvaavat toiminnallisen kielenoppimisen olevan kielen sanaston, rakenteiden ja käsitteiden opiskelua erilaisin luovin, kinesteettisin, vuorovaikutustaitoja kehittävin ja yhteistoiminnallisin menetelmin. Heidän mukaansa toiminnallinen oppiminen on kokemuksellista, kehollista ja kokonaisvaltaista, joka pidentää ja vahvistaa muistijälkeä. (Maunu & Airaksinen 2020, 6-7.) Anwer (2019, 155) kuvaa artikkelissaan toiminnallista oppimista (Activity Based Learning) sellaiseksi oppimisprosessiksi, jossa oppijat osallistuvat koko ajan sen sijaan, että kuuntelisivat passiivisesti. Hän lisää, että hyödyllisin ja tehokkain menetelmä monimutkaisten asioiden opettamiseen on integroida oppijat mukaan harjoituksiin. Van Lierin (2007) mukaan toiminnalliselle opetukselle (action-based teaching) on tyypillistä sellaiset oppimisprosessit, joissa yhdistyvät sosiaalisesti interaktiivinen, kognitiivinen ja reflektiivinen työ. Siinä huomion keskipisteenä on ihmisen toimijuus.

Aro (2015) määrittelee toimijuuden sellaiseksi, jossa oppija itse ponnistelee oppimisensa eteen. Se tarkoittaa toimijalle itselleen elettyä ja tunnettua kokemusta, jonka perusteella toimija joko jatkaa toimintaansa tai lopettaa sen. Toimijuus on vaihtelevaa ja usein myös vuorovaikutteista. Se vaihtelee tilanteen ja ajan mukaan. Dialogisesta näkökulmasta katsottuna, muiden toiminta vaikuttaa omaan toimijuuteen ja oma toiminta vaikuttaa muiden toimijuuteen. (Aro 2015.) Tiedollinen toimijuus syntyy yhteisöllisessä toiminnassa ja sillä tarkoitetaan valmiutta kehittää itseään. Se on kenen tahansa omaksuttavissa ja siihen liittyy ihmisen identiteetin kehittymisen oppivana, vastuuta ottavana ja tietoa luovana yksilönä. (Hakkarainen ym. 2004, 356, 390.)

Van Lierin (2007) mukaan kielenopetuksessa toiminnan käsite nousee esiin muun muassa erilaisissa projekteissa, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja yhdessä oppimisessä. Oppiminen tapahtuu merkityksellisessä toiminnassa toisten kanssa.

Siihen vaikuttavat ryhmän yhteiset tavoitteet ja menetelmät, osallistujien luonteenpiirteet ja vuorovaikutussuhteet. (van Lier 2007.) Hakkarainen ja kollegat (2004, 247-248) viittaavat teoksessaan Engeströmin (1987) kulttuurihistorialliseen toiminnan teoriaan. Sen mukaan toiminnalla on kohde, se välittyy toiminnan välineiden avulla ja siihen kuuluvat elementtien välille kehittyvät ristiriitaisuudet. Foot (2014) kirjoittaa, että kulttuurihistoriallisen toiminnan teoriassa on kolme ydinajatusta. Sen mukaan ihmiset toimivat yhteisöllisesti, oppivat tekemällä ja kommunikoivat teoillaan. Toiseksi ihmiset tekevät, käyttävät ja soveltavat erilaisia oppimisen ja kommunikoinnin työkaluja. Lisäksi yhteisö on keskeinen osa oppimista, kommunikointia ja toimintaa. (Foot 2014).

Opetuksen toiminnallistamisella saadaan oppimiseen monin tavoin lisäarvoa ja siitä on hyötyä niin psyykkisesti, fyysisesti, kognitiivisesti kuin sosiaalisestikin. Leskisen ja muiden (2016 14) mukaan oppimisesta tulee toiminnallisuuden avulla kokonaisvaltaisempaa ja toiminnallinen opetus kehittää opiskelutaitoja, luovuutta, eläytymiskykyä ja mielikuvitusta. He jatkavat, että oppimisen ilon ja koulumotivaation on todettu kasvavan toiminnallisen opetuksen myötä.

Toiminnallisuus voi olla lisänä muiden opetusmenetelmien joukossa tai opetus voi myös olla kokonaan toiminnallista (Kantomaa ym. 2018, 11). Maunu ja Airaksinen (2020) kirjoittavat, että erilaisia toiminnallisia kielenoppimisen menetelmiä ovat muun muassa pelit ja leikit, liike, draama, tarinalliset menetelmät ja visualisoiminen sekä toiminnallinen arviointi. Peleissä ja leikeissä oppijat toimivat aktiivisesti jossain roolissa, tekeminen on yhtäaikaista, rentoutuminen helpottuu ja taidot toimia ryhmän jäsenenä kasvavat. Liikkeen avulla aivot aktivoituvat oppimaan paremmin ja se auttaa myös keskittymiseen. Liike voi toimia muun muassa lämmittelynä uuden oppimisessa. Draaman avulla sen sijaan käytetään hyödyksi tarinallista konseptia ja siinä osallistujalla on jokin rooli. Draaman menetelmiä ovat esimerkiksi erilaiset improvisaatioharjoitukset. Tarinankerronnassa osallistujan tunteet ja mielikuvat ovat tärkeässä osassa ja ne edistävät oppimista. Visualisoinnissa jäsenetään ajatuksia piirtämällä. Se auttaa aktivoimaan muistikanavia. Toiminnallisessa arvioinnissa op-

pija arvioi itse omaa oppimistaan esimerkiksi draaman tai tarinallisten menetelmien avulla. (Maunu & Airaksinen 2020.)

Toiminnallisen kieliopin kehittäjä Suomessa, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, Nina Maunu kirjoittaa Moilasan ja Salakan (2016) teoksessa, että toiminnalliset menetelmät helpottavat yksilön erilaisuuden tunnustamista ja hyväksymistä sekä ne rikastuttavat koko ryhmää tuoden yleensä rutiininomaiseen oppimiseen vapauden tunnetta. Hänen mukaansa opetuksen liikunnallistaminen auttaa oppijoita jäsentämään ajattelua. Erilaisten toiminnallisten menetelmien avulla kielenopetukseen voidaan yhdistää liikkumista. (Moilanen & Salakka 2016, 21.)

Tämän tutkielman toisena osana oleva opetusmateriaalipaketti on kokonaan toiminnallista opetusta, koska edellä mainittujen tutkimusten perusteella toiminnallisuuden avulla opetuksesta saadaan monin tavoin monipuolisempaa ja hyvinvointia edistävää. Erityisesti se, että liike aktivoi aivot oppimaan ja auttaa keskittymiseen (Maunu & Airaksinen 2020), johti siihen, että toiminnallisen opetuksen osa-alueista materiaalipakettiin valikoituivat nimenomaan pelit, leikit ja liike.

2.2 Liikkumisen vaikutukset oppimiseen

Useissa aivotutkimuksissa on selvitetty liikunnan vaikutuksia aivoihin. Hillmanin ja kollegoiden (2008) mukaan fyysisellä aktiivisuudella on merkittäviä positiivisia vaikutuksia kognitiivisiin kykyihin. Myös Erickson ja muut (2011) toteavat tutkimuksessaan, että aerobinen liikunta on edullinen ja helppo tapa parantaa aivojen kognitiivista toimintaa. Liikunnallinen aktiivisuus vaikuttaa kognitiivisiin toimintoihin lisäämällä aivojen aineenvaihduntaa, parantamalla oppimismotivaatiota, auttamalla oppimaan tiedollisia asioita sekä kehittämällä aisti- ja tiedonkäsittelytoimintoja (Moilanen & Salakka 2016, 45). Fyysinen aktiivisuus vaikuttaa positiivisesti muun muassa keskittymiskykyyn, muistiin, luovuuteen ja stressinsietoon. Sen lisäksi se myös vahvistaa älykkyyttä. (Hansen 2017, 9).

Hippokampus on aivojen osa, jolla on hyvin tärkeitä tehtäviä. Se muun muassa jarruttaa stressijärjestelmää ja siirtää tietoja työmuistista pitkäaikaiseen muistiin

(Hansen 2017, 9; Lengel & Kuczala 2010, 57). Liikunta vahvistaa juuri hippokampusta. Liikkuessa verenkierto nopeutuu ja kun sitä jatketaan, niin syntyy uusia verisuonia ja kuona-aineet poistuvat paremmin. (Hansen 2017). Erickson kollegoineen (2011) tutkimuksessaan toteaa, että aerobinen liikunta kasvattaa hippokampuksen kokoa, ja sen seurauksena myös muisti paranee. Heidän mukaansa iän aiheuttama aivojen hippokampuksen kutistuminen voidaan kääntää jopa päinvastaiseksi aerobisen kuntoliikunnan avulla. Säännöllisellä liikunnalla hippokampuksen tilavuus voi kasvaa jopa 2 prosenttia vuodessa, kun sen kutistumisnopeus liikkumattomilla on noin prosentin verran. Hansen (2017) kirjoittaa, että aivot ovat suurimmillaan ihmisen ollessa 25-vuotias. Sen jälkeen niiden tilavuus pienenee puolesta yhteen prosenttiin vuosittain. Kuitenkin mitä enemmän kunto kasvaa, sitä enemmän kasvaa myös hippokampus ja sen seurauksena muisti ja oppiminen paranee.

Sen lisäksi, että säännöllinen liikunta parantaa muistia, niin sillä on todettu olevan suora vaikutus myös oppimiseen. Liikunta vaikuttaa muistiin välittömästi, ja parhaimman tuloksen saa, jos liikkuu samaan aikaan, kun opettelee uutta asiaa, koska liikkuessa aivot saavat enemmän verta ja muisti toimii sen vuoksi paremmin. (Hansen 2017, 139-140.) Moilasan ja Salakan (2016) mukaan nykyiset aivotutkimukset osoittavat, että liikkuessa aivot aktivoituvat ja liike edistää oppimista. Myös Lengelin ja Kuczalan (2010) teoksessa painotetaan liikkeen tärkeätä merkitystä oppimisprosessin tehostamisessa. Koska liikunnan avulla aivojen kyky ottaa vastaan ja käsitellä tietoa paranee, niin sen myötä myös oppimisen edellytykset lisääntyvät. Niin ikään Nokia ja muut (2017) tutkiessaan fyysisen aktiivisuuden yhteyttä aivojen terveyteen ja toimintakykyyn toteavat, että fyysinen aktiivisuus on positiivisesti yhteydessä lasten kognitiivisiin kykyihin ja muistiin. Lisäksi he jatkavat, että fyysinen aktiivisuus ylläpitää aivojen rakenteellista ja toiminnallista kuntoa ja tehokasta kognitiivista toimintaa läpi elämän, ja että fyysisesti aktiivisilla ihmisillä on pienempi riski sairastua muistisairauksiin. Fyysisesti passiivisella elämäntavalla on sen sijaan negatiivisia vaikutuksia aivojen terveyteen. Tutkimustulokset vahvistavat käsitystä, että liikkumisen puute saattaa jopa haitata aivojen kehitystä ja oppimista. (Haapala ym. 2017).

Moilanen ja Salakka (2016) kirjoittavat teoksessaan, että suomalaista lukio-opetusta pidetään kognitiivisena ja sosiaalisena tapahtumana, jossa keho on merkityksetön elementti, eikä psyykkisen ja fyysisen toiminnan välistä yhteyttä hyödynnetä siinä. Oppimistilanteen kehollinen kokemus vahvistaa muistijälkeä. Opettajan olisi käytettävä vaihtelevia opetusmenetelmiä, sillä aivojen vireystilassa tapahtuu romahduksia 15 minuutin välein. (Moilanen & Salakka 2016.) Moilanen (2020) kirjoittaa väitöskirjassaan, että liikunnallistavia opetusmenetelmiä käyttäneet opettajat kertovat liikkumisen olevan hyödyksi opetustilanteessa, koska sillä tavalla saadaan vaihtelevuutta perinteisiin oppitunteihin, terveyshyötyjä sekä opiskelijoiden vireystilan ja keskittymisen parantumista. Hän jatkaa, että opiskelijat itse kokevat myönteisesti liikkeen avulla oppimisen ja että suurin osa hänen tutkimuksessaan olleista opiskelijoista haluaisi liikunnallistavia opetusmenetelmiä oppitunneille. (Moilanen 2020, 75-78.) Koulupäivän aikaisen liikunnan on lisäksi todettu vaikuttavan positiivisesti muun muassa tarkkaavaisuuteen ja keskittymiskykyyn ja sosiaaliseen toimintaan (Haapala ym. 2017).

Viime aikoina on tehty runsaasti tutkimuksia liikunnan vaikutuksista koulumenestykseen. Suuressa osassa niitä on havaittu, että liikunnalla on koulumenestykseen myönteinen yhteys. Myös vapaa-ajan liikunta-aktiivisuudella on todettu olevan myönteiset vaikutukset koulumenestykseen. (Syväoja ym. 2012). Koulumenestyksen ja kognitiivisen toiminnan sekä opetukseen integroidun liikunnan välisiä yhteyksiä on selvitetty useissa tutkimuksissa ja liikunnan on todettu vaikuttavan positiivisesti sekä koulumenestykseen että kognitiivisiin toimintoihin. Todennäköisesti liikunta vaikuttaa oppimiseen eri tekijöiden kautta. Liikunta vaikuttaa muun muassa motorisiin taitoihin, uneen, ravintoon, aivojen rakenteeseen ja toimintaan sekä vuorovaikutukseen ja nämä kaikki vaikuttavat oppimiseen. (Kantomaa ym. 2018; Haapala ym. 2017).

Edellä mainitut tutkimustulokset tukevat käsitystä siitä, että kaikkiin oppitunteihin olisi syytä sisällyttää liikkumista. Myös liiallisen istumisen aiheuttamaa terveysriskiä voidaan pienentää integroimalla pieniä liikunnallisia aktiivisuushetkiä opintoihin. Esimerkiksi pienellä taukojumpalla, erilaisilla opetusmenetelmillä, tai

vaikka välillä vaan seisomaan nousemisella, saadaan katkaistua liiallista passiivisuutta lihaksistossa ja tauotettua pidempään jatkunutta istumista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015.)

Liikkumisen ei tarvitse olla raskasta, jotta siitä saataisiin oppimisen kannalta paras hyöty. Siihen riittää esimerkiksi reipas kävely. Jos liikunta on liian intensiivistä, niin silloin voi asian muistaa jopa huonommin, sillä verenkierto vahvistuu liikaa käsien ja jalkojen lihaksissa ja vähenee hieman aivoissa. Myös sen, että aivot joutuvat keskittymään silloin enemmän liikkeisiin, eikä oppimiseen, oletetaan vaikuttavan muistin toiminnan heikkenemiseen. (Hansen 2017, 140).

Liikkuva koulu -ohjelmakokonaisuus on ollut hallitusohjelmassa jo vuodesta 2009 lähtien (LIKES 2016). Sen strategisesta johtamisesta vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus ja sitä koordinoi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Sen yhtenä tavoitteena on liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäluokissa ja siihen kuuluu myös Liikkuva opiskelu -ohjelma, tavoitteenaan lisätä liikkumista ja opiskelukykyä toisella asteella ja korkeakouluissa. Toiselle asteelle Liikkuva koulu -toiminta laajeni aluksi pilottihankkeella vuonna 2017. Valtakunnalliseksi, osaksi Suomen hallitusohjelmaa, se tuli vuonna 2019. Vuonna 2021 siihen oli rekisteröitynyt noin puolet toisen asteen oppilaitoksista ja korkeakouluista. Sen mukaan aktiivisuuden lisääminen tukee oppimista, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteisiin pyritään pääsemään muun muassa aktiivisuutta tukevaa toimintakulttuuria kehittämällä sekä lisäämällä liikettä ja parantamalla liikkumisen mahdollisuuksia oppilaitoksissa. Liikkuva opiskelu -toimintaa tukevia menetelmiä ovat esimerkiksi aktiivisuuteen kannustavan opiskeluympäristön luominen, toiminnalliset opetusmenetelmät ja aktiivisuustauot opetuksessa. (LIKES 2016; LIKES 2018).

Liikkuva opiskelu -ohjelman tueksi UKK-instituutilla on 2020 käynnistynyt kehittämishanke Smart Moves. Hanke on tarkoitettu toisen asteen opiskelijoille ja henkilöstölle. Sen tavoitteena on opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääminen sekä fyysisen ja aktiivisen toimintakulttuurin edistäminen oppilaitoksissa. Hankkeen avulla pyritään lisäämään opiskelijoiden fyysistä aktiivisuutta, opiskelukykyä ja hyvinvoin-

tia muun muassa toiminnallisten opetusmenetelmien avulla. Aktiivisen toimintakulttuurin avulla voidaan parantaa opiskelukykyä, jaksamista ja oppimista. On tutkittu, että lukiolaisista alle neljäsosa täyttää tunnin liikuntasuosituksen. Lisäksi nuorilla on havaittu uupumista sekä tuki- ja liikuntaelimestön ongelmia. Myös terveellisten elintapojen kanssa on osalla ollut haasteita. Smart Moves -hanke on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ja sitä toteutetaan muun muassa tuottamalla vapaasti käytettävää oppimateriaalia verkkoon ja kehittämällä käytännön työkaluja. (UKK-instituutti 2020; UKK-instituutti 2022).

Tämän tutkielman materiaalipaketissa painottuu nimenomaan liikkumisen sisällyttäminen kielenopiskeluun. Edellä mainittujen tutkimusten perusteella liikkuminen vaikuttaa oppimiseen positiivisesti monella eri tavalla. Oppilaat olisi saatava tauottamaan istumista ja opettajat käyttämään vaihtelevia opetusmenetelmiä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015). Lisäksi se, että liikkumisesta saadaan oppimisen kannalta paras hyöty, jos ne suoritetaan samanaikaisesti (Hansen 2017), vaikutti siihen, että materiaalipaketin tehtävissä yhdistyvät istumisen tauottaminen, kielen oppiminen ja liikkuminen.

3 LUKION OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET MATERIAALIPAKETIN KANNALTA

Tässä luvussa selvitetään aluksi Lukion opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2019) sisältyvien laaja-alaisen osaamisen elementtejä ja osa-alueita ja niiden suhdetta materiaalipakettiin. Lukion opinnot muuttuivat syksyllä 2021 käyttöön otetun uudistuksen myötä myös rakenteeltaan. Pakolliset ja valtakunnalliset opinnot ovat lukion opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2019) 1-3 opintopisteen laajuisia moduuleja. Moduuleista rakennetaan opintojaksoja, jotka voivat koostua yhdestä tai useammasta oppiaineesta. Jokaisella moduulilla on oma koodinsa, joka muodostuu oppiaineen tunnuksesta (italian kielellä se on IA), oppimäärän tason tunnuksesta (lyhyillä vierailta kielillä B3) ja moduulinumerosta. Luvun toisessa osassa käsitellään lukion italian kielen IAB35-moduulia, jota tukemaan tämän tutkielman liitteenä oleva oppimateriaalipaketti on suunniteltu.

3.1 Laaja-alainen osaaminen

Uuden lukiolain (2018/714) mukaan lukioiden tulee järjestää aikaisempaa laajempia opintojaksoja ja antaa oppiainerajat ylittävää opetusta. Lukion opetussuunnitelman perusteissa laaja-alainen osaaminen on merkittävä sisällöllinen uudistus, jonka perusteella määritetään kaikkien lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Se rakentuu viidestä elementistä, jotka ovat: tieto, taito, arvot, asenteet ja tahto. (Opetushallitus

2022a.) Laaja-alaisen osaamisen tavoitteina ovat hyvä yleissivistys, kestävän tulevaisuuden rakentaminen ja vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet. Osa-alueita laaja-alaisessa osaamisessa ovat globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. (Opetushallitus 2019.) Materiaalipaketin kannalta osa-alueista tärkeimpinä nousevat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Hyvinvointiosaamiseen kuuluu, että opiskelija ymmärtää terveellisten elämäntapojen ja terveyden merkityksen ja että hän osaa pitää huolta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystään ja hyvinvoinnistaan. Myös se, että opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja kuuluu tähän osaamiseen. (Opetushallitus 2019.) Materiaalipaketin avulla opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia parannetaan liikkumisen sisällyttämisellä kielenopetukseen, koska paketin tehtävien avulla lisätään opiskelijoiden fyysistä aktiivisuutta ja tutkimusten mukaan liikkuminen parantaa muistia sekä tukee ja tehostaa oppimista (Lengel & Kuczala 2010; Moilanen & Salakka 2016). Materiaalipaketin toiminnallisten tehtävien avulla opiskelija oppii erilaisia kielenoppimismenetelmiä, jotka tuovat myös vaihtelevuutta opiskeluun ja tällä tavalla lisäävät hyvinvointia ja tukevat oppimista. Myös sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy, koska useat tehtävät ovat ryhmässä tehtäviä ja sosiaalinen kanssakäyminen muiden opiskelijoiden kanssa kasvaa.

Vuorovaikutusosaamisen tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ja omaksuu taitoja kuunnella, kunnioittaa ja ennakoita toisten tunteita ja näkökulmia. Vuorovaikutusta opitaan erilaisissa ympäristöissä yhdessä ja yhteistyössä. Tärkeään asemaan nousevat myös erilaiset toiminnan kokemukset viestien ja merkitysten välittäjänä kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. (Opetushallitus 2019.) Materiaalipaketin tehtävistä hyvin suuri osa on ryhmässä tehtäviä ja sen ansiosta niiden avulla kehittyvät myös opiskelijoiden vuorovaikutustaidot.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteena on vahvistaa kansainvälistä osaamista sekä tietoa omasta identiteetistä, lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta.

Siihen kuuluvat muun muassa eri kielet ja kulttuurit. (Opetushallitus 2019). Koska materiaalipaketti on suunnattu lukion italian kielen opetukseen, sen avulla kehittyä tuntemus Italian kulttuurista ja kielestä. Sen lisäksi yhdessä toimiminen muiden ryhmäläisten kanssa lisää tietoisuutta myös omasta identiteetistä ja lukioyhteisön moninaisuudesta.

3.2 IAB35-moduuli

Italian kieli kuuluu lukiossa opetettaviin vieraisiin B3-kieliin, joiden opetus aloitetaan aivan alkeista. Valtakunnallisia moduuleja lukion italian kielessä on kahdeksan. IAB35-moduuli on niistä viides ja se on laajuudeltaan kaksi opintopistettä. Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan kyseisen moduulin tehtävänä on sellaisten välineiden tarjoaminen opiskelijalle, että hän kykenee ilmaisemaan mielipiteitään ja tunteuksiaan kohdekielellä. Keskeisinä sisältöinä moduulissa ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet. Moduulissa on tarkoitus harjoitella vuorovaikutustaitoja ja aktiivista kuuntelua. Tämän moduulin tavoitteena on kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikolla A1.3 - A2.1 -taitotason mukainen vuorovaikutusosaaminen (Taulukko 1 & Taulukko 2). (Opetushallitus 2019.) ”Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen” (Opetushallitus 2019, 370).

Erilajuisille kielten oppimäärille on asetettu tavoitetaivotasot. Vieraiden B3-kielten oppimäärien tavoitetaivotasot ylioppilaskokeessa ovat A2.1 sekä vastaanottamistaidoissa että tekstien tulkinta- ja tuottamistaidoissa. Ylioppilaskirjoituksissa on suhteellisen korkeat vaatimustasot kielen rakenteen, sanaston, tekstin tuottamisen ja kuullun ymmärtämisen osaamiseen (Taulukko 2), eikä kahdeksan opintojakson aikana jää yhtään ylimääräistä aikaa. Ylioppilastutkintolautakunnan (2022) mukaan vieraiden kielten ylioppilaskokeet laaditaan Lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Kokeissa arvioidaan opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saa-

vuttamista ja niissä mitataan kuullun ja luetun ymmärtämistä, kirjallista tuottamista sekä sanaston ja rakenteiden hallintaa. (Ylioppilastutkintolautakunta 2022, 4-6.)

Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan A1.3 taitotaso on toimivaa alkeiskielitaitoa ja A2.1 taitotaso on peruskielitason alkuvaihe. Lukion opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019, 195-196) mukaan vieraiden B3-kielten viidennen moduulin tavoitteena on näiden kahden tason välillä oleva vuorovaikutusosaaminen. IAB35-moduulin taitotasovaatimusten (Taulukko 1 & Taulukko 2) mukaan opiskelijalta tulisi sujua vuorovaikutustilanteet suhteellisen hyvin, etenkin hitaasti puhuttuina. Välillä hän saattaa tarvita keskustelussa viestintäkumppanin toistoa tai muuta tukea, esimerkiksi eleiden käyttöä. Palautteen antamisessa opiskelijan toiminta voi olla minimaalista ja usein eleillä tehtyä, mutta lyhyet viestintätilanteet helpohkolla sanastolla sujuvat häneltä melko hyvin. Moduulin taitotasokuvausten mukaan opiskelija hallitsee tilanteeseen ennakoitavan perussanaston ja keskeisimmät rakenteet. Yleisten kohteliaiden tervehdysten käyttö sujuu häneltä, kuten myös pyyntöjen esittäminen ja ehdotusten tekeminen. Selkeisiin pyyntöihin ja ehdotuksiin taitotasokuvausten mukaan hän osaa niin ikään vastata. Ääntäminen opiskelijalta sujuu ymmärrettävästi ja hän osaa soveltaa ääntämistä myös vieraampiin ilmaisiin. (Opetushallitus 2019, 372-373.)

Liitteenä olevan materiaalipaketin tavoitteena on tukea tämän tasoisen kielitaidon oppimista ja yhdistää liikkumista mahdollisimman tehokkaasti opintojakson sanaston ja rakenteen oppimiseen.

KEHITTYVÄN KIELITÄIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.3 Toimiva alkeiskielitaito	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetettuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

TAULUKKO 1. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko, taitotaso A1.3 (Opetushallitus 2019, 372).

KEHITTYVÄN KIELITÄIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisiin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

TAULUKKO 2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko, taitotaso A2.1 (Opetushallitus 2019, 373).

Tällä hetkellä myynnissä olevia lukio-opetukseen soveltuvia italian kielen oppikirjasarjoja ovat kustantajien omien tietojen mukaan Sanoma Pron Bella Vista ja Otavan Espresso (Sanoma Pro 2022; Otava 2022). Sanoma Pron Bella Vista -kirjasarjan ensimmäinen osa on julkaistu vuonna 2011 (Huusko 2018) ja toinen vuotta myöhemmin (Kansalliskirjasto 2022a), mutta se on italian kielen opetuksessa vieläkin käytössä ja siihen on tullut käyttöön myös digikirjat (Sanoma Pro 2022). Espresso 1 on julkaistu ensimmäisen kerran vuonna 2008 (Kansalliskirjasto 2022b). Ne ovat siis molemmat olleet käytössä jo yli kymmenen vuoden ajan. Tästä johtuen harvinaisempien kielten opettaja joutuu käyttämään opetuksessaan useita vuosia samoja oppikirjoja. Lukion opetussuunnitelmat ovat vaihtuneet kyseisten kirjojen painamisen jälkeen jo kahdesti, vuosina 2015 ja 2019 (Lyytikäinen 2020, 7). Opetussuunnitelmien vaihtuminen saattaa aiheuttaa sen, että kirjan sisällöt eivät enää vastaa opetussuunnitelman sisältöjä, ainakaan siinä järjestyksessä, miten ne ovat kirjassa. Esimerkiksi Bella Vista -kirjasarjassa kielioppi on integroitu kirjan kappaleisiin syventäen asteittain (Sanoma Pro 2022), joten kirjaa olisi selvempi edetä kappalejärjestyksessä. Opetusta on kuitenkin annettava opetussuunnitelman mukaan ja sen vuoksi opettajan on tarkasteltava missä järjestyksessä moduulien sisältö vastaa oppikirjojen sisältöä. Joskus vanhempi kirjasarja ei tue uuden opetussuunnitelman rakennetta, ja opettaja joutuu vaihtamaan moduulien opetusjärjestystä sen mukaan, miten ne sopivat kirjasarjan sisältöihin. Lukiot voivat kuitenkin itsenäisesti päättää missä järjestyksessä opintojaksot suoritetaan (Opetushallitus 2019, 18). Tämän tutkielman liitteenä olevan oppimateriaalipaketin avulla opettaja saa lukion IAB35-moduuliin sen sisältöä vastaavaa opetusmateriaalia muiden materiaalien tueksi.

4 MATERIAALIPAKETIN TAVOITTEET JA RAKENNE

Tutkielmassa tuotettu materiaalipaketti on tarkoitettu lukion italian kielen opetukseen, tukemaan moduulin IAB35 opetusta. Materiaalipaketin tehtävissä pyritään ottamaan huomioon myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita. Tämän luvun ensimmäisessä osassa käsitellään materiaalipaketin tavoitteita ja miten ne liittyvät lukion opetussuunnitelman perusteisiin. Toinen luku taustoittaa materiaalipaketin aiheet ja tehtävät sekä niiden sisältöjä.

4.1 Tavoitteet

Materiaalipaketin tavoitteena on tukea Lukion opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaista italian kielen opetusta ja laaja-alaista osaamista, tuottamalla opetusmateriaalia, jonka avulla opettaja voi tauottaa opiskelijoiden liiallista istumista, tehostaa oppimista liikkumisen avulla sekä tehdä italian opiskelusta mielisempää käyttämällä monipuolisia toiminnallisia menetelmiä. Materiaalipaketin tehtävissä ja opetusmenetelmissä pyritään ottamaan huomioon johdannossa ja luvussa 2 esitellyt tutkimustulokset, joiden mukaan liikkuminen tukee oppimista ja pitkäaikainen istuminen on terveydelle haitallista. Koska liiallista pitkään jatkuvaa istumista tulisi pyrkiä välttämään ja oppilaiden olisi hyvä nousta jalkeille kesken oppitunninkin (Kantomaa ym. 2018), on materiaalipaketissa sekä ajallisesti että laadullisesti erilaisia vaihtoehtoja liikkeen tuomiseksi kielenopetukseen mukaan.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaan italian kielen viidennen moduulin tehtävänä on

”tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.” (Opetushallitus 2019, 195.)

Materiaalipaketin tehtävien avulla opiskelija pääsee harjoittelemaan ja tuottamaan niin suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti kuin kehollisestikin omia tuntemuksiaan ja erilaisia ilmaisuja italian kielellä. Tehtävien vuorovaikutuksellisissa osissa pyritään esittämään omia mielipiteitä, mutta myös antamaan toiselle tilaa kommunikointitilanteessa.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista otetaan materiaalipaketissa huomioon erityisesti hyvinvointiosaaminen, koska hyvinvointi ja terveys kuuluvat IAB35-moduulin aiheisiin (Opetushallitus 2019). Sitä edistetään muun muassa sisällyttämällä erilaisiin kielenoppimista tukeviin tehtäviin liikkumista. Samalla opiskelijoiden istuminen keskeytyy, saadaan nostettua vireystilaa ja sen seurauksena hyvinvointi ja käsitys hyvinvoinnista lisääntyy. Materiaalipaketin liikkumista edistävien ja pitkäaikaista istumista tauottavien toimintojen avulla pyritään tukemaan myös käsitystä iloa tuottavista toimintatavoista, joka on myös osa kyseistä osaamisaluetta. Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvia vuorovaikutustaitoja opitaan materiaalipaketin tehtävien avulla, koska monet tehtävistä on tarkoitus tehdä ryhmässä tai pareittain ja tällä tavoin kaikenlainen kommunikointi muiden opiskelijoiden kanssa lisääntyy. Materiaalipaketti kehittää myös Globaali- ja kulttuuriosaamiseen liittyviä taitoja, koska sen tehtävissä opitaan uutta tietoa italian kielestä ja italialaisesta kulttuurista. Kun opiskellaan uutta kieltä ja kulttuuria ja opitaan kommunikoimaan vieraalla kielellä, kehittyy opiskelijoiden kulttuurinen osaaminen. Lisäksi myös ymmärrys kulttuurien erilaisuudesta kasvaa.

4.2 Aiheet ja tehtävät

Lukion opetussuunnitelman (Opetushallitus 2019) mukaan italian kielen viidennen moduulin teemana on hyvinvointi ja terveys, joten materiaalipaketin aiheet liittyvät siihen teemaan. Neljän aikaisemmin suoritettujen moduulin jälkeen voidaan olettaa, että taitotaso vuorovaikutuksessa on kehittyvän kielitaidon asteikolla A1.3 (Opetushallitus 2019, 195), joten toiminnallisia harjoitteita ja vuorovaikutusta voidaan tehdä myös italian kielellä. Materiaalipaketin toiminnallisina opetusmuotoina painottuvat liikkumista lisäävät menetelmät, koska liikunta tukee muistamista ja oppimista (Hansen 2017, 9; Lengel & Kuczala 2010, 57; Erickson ym. 2011) sekä auttaa monella tapaa pitämään yllä terveyttä ja hyvinvointia. Kaikissa tehtävissä pyritään tauottamaan istumista, koska liiallinen istuminen ei ole hyväksi terveydelle (Pesola ym. 2016; Vasankari 2014; Husu ym. 2014).

Materiaalipaketti ei ole sidottu mihinkään kirjasarjaan ja sitä voi käyttää myös ilman kirjaa, mutta se tukee Sanoma Pro Oy:n Bella Vista -kirjasarjaa, joka on suunnattu aikuisopiskeluun ja lukion B3-kielen opiskeluun. Italian kielen opinnot etenevät Bella Vista -kirjasarjan ensimmäisen osan alusta alkaen ja kyseinen moduuli ajoittuu kirjasarjan toisen osan kappaleisiin 5-8 (Feroldi ym. 2015; Imperato ym. 2014). Materiaalipakettiin on sisällytetty kielioppi- ja sanasto-osaamista kyseisen kirjasarjan kappaleiden 5-8 mukaisesti. Aiheina kyseisissä kirjan kappaleissa ovat muun muassa arkipäivän sattumukset, koulunkäynti, kulttuurierot, terveyden hoito ja sairaudet (Imperato ym. 2014, 6).

Materiaalipaketin tehtävät on suunniteltu siten, että opettaja voi valita tarpeen mukaan esimerkiksi sanaston harjoittelutehtäviä, kielen rakenteeseen liittyviä tehtäviä, luetun ja kuullun ymmärtämiseen tai tekstin tuottamiseen liittyviä tehtäviä. Tehtäviä voi myös valita käytettävissä olevan ajan mukaan ja useaa tehtävää voi halutessaan jatkaa myös arvioitua minimiaikaa pidempään. Osa tehtävistä on sellaisia, että niitä voi käyttää täydentävinä tehtävinä siirryttäessä asiasta toiseen. Monet tehtävät ovat muokattavissa tarpeen ja asiasisällön mukaan. Joitakin tehtäviä voidaan esimerkiksi tehdä useampaan kertaan vaihtamalla tehtävässä käytettäviä sanoja,

otettavia valokuvia tai tehtäviä harjoitteita. Osa tehtävistä voidaan suorittaa ilman mitään erityisiä tarvikkeita, mutta toisiin tarvitaan tietokonetta ja internetyhteyttä, dokumenttikameraa, liitutaulua, oppilaiden puhelimia, palloa tai esimerkiksi jonkinlaista purkkia tai laatikkoa. Joitakin tehtäviä voidaan tehdä myös pareittain, jos esimerkiksi opiskelijalta puuttuu puhelin, jota tarvittaisiin tehtävään. Puhelimen tilalla voidaan sopia käytettävän myös paperia ja kynää sellaisissa tehtävissä, joissa se on mahdollista.

Tehtävien laatimisessa on pyritty välttämään kaikenlaista kopiointia. Joissakin tehtävissä on saatu idea toisesta tehtävästä tai leikistä, mutta sitäkin on muokattu tähän materiaalipakettiin ja italian kieleen sopivaksi. Koska materiaalipaketin tavoitteena on opetusmateriaali, jonka avulla oppilaat saadaan istumisen sijasta liikkumaan, on kaikki tehtävät suunniteltu niin, että opiskelijat joutuvat nousemaan pulpetistaan ylös. Materiaalipaketissa on viisi sanaston harjoitteluun tarkoitettua tehtävää, kaksi kirjallista kielen tuottamisen tehtävää, kaksi kieliopin harjoittelun tehtävää, joista toisessa harjoitellaan myös kuullun ymmärtämistä ja lisäksi on yksi luetun ymmärtämistehtävä. Useaan eri tehtävään liittyy myös kielen suullista harjoittelua.

Sanaston harjoittelutehtäviä ovat Onnenpyörä, Kuvajuoksu, Sanapantomiiimi sekä kaksi erilaista tehtävää kehonosista. Tehtävissä opetellaan ja kerrataan sanastoa erilaisin toiminnallisina ja liikkumista lisäävin keinoin. Esimerkiksi ensimmäisessä ruumiinosien opetteluun tehtävässä opettaja heijastaa dokumenttikameralla ihmisen kehon kuvan taululle, ja opiskelijat käyvät kirjoittamassa kehoon liittyviä ruumiinosia kuvaan niiden omille paikoilleen. Tällä tavoin he kertaavat sanastoa, opettelevat oikeinkirjoitusta, keskeyttävät istumisen nousemalla ylös pulpetista ja hieman liikkuvat. Toisessa kehonosien kertaamistehtävässä opiskelijat seisovat ringissä ja heittelevät palloa tai muuta sopivaa esinettä. Kenelle pallo heitetään, sanoo jonkin ruumiinosan nimen italiaksi ja toiset koskettavat kyseistä ruumiinosaa kehossaan. Pallollinen opiskelija heittää pallon jälleen toiselle ringissä olevalle, joka lausuu ruumiinosan nimen ja tehtävä jatkuu tällä tavalla halutun ajan verran. Tämäkin tehtävä on helppo lisätä keskelle oppituntia kertaamaan sanoja myös suullisesti. Lisäksi istuminen keskeytyy ja liikkumalla saadaan vireystilaa nousemaan ja oppimista tehos-

tumaan. Onnenpyörä-tehtävässä on tarkoitus saada opiskelijoihin hieman enemmän liikettä oppimista tukemaan. Siinä opetellaan uusia, yksinkertaisia, liikkumiseen liittyviä italialaisia sanoja ja toimintoja. Niitä lisätään internetsivustolla olevaan onnenpyörään. Onnenpyörää pyöräytetään ja opiskelijat suorittavat sen osoittaman toiminnan. Tämä tehtävä on erittäin hyvä, jos opiskelijat vaikuttavat väsyneiltä jo oppitunnille saapuessaan. Tehtävän avulla saadaan valittujen liikkeiden avulla koko kehoon liikettä ja sillä tavoin vireystilaa nostettua. Sanapantomiimissa voidaan kerrata esimerkiksi opiskeltavan kappaleen sanoja pantomiimin keinoin niin, että jokainen opiskelija vuorollaan esittää sanan sanomatta sitä ja toiset yrittävät saada kyseisen sanan selville. Tässä tehtävässä esittäjä saa keholle liikettä ja tauottaa istumista, kun taas toiset opiskelijat harjoittelevat suullista ilmaisua. Tämän tehtävän avulla myös vuorovaikutustaidot kehittyvät, kun vastatessa pyritään huomioimaan myös toiset opiskelijat. Kuvajuoksu-tehtävässä on tarkoitus aktivoida opiskelijat liikkumaan muutaman minuutin ajan koulurakennuksessa. Heille annetaan sanalista koulurakennuksessa olevista asioista tai esineistä, joista he saavat valita kolme sanaa. Opiskelijoilla on muutama minuutti aikaa käydä ottamassa valitsemistaan sanoista kuvat ja palata luokkaan. Sen jälkeen he voivat esitellä kuvansa suullisesti luokassa tai kirjoittaa niistä kotitehtävänä esimerkiksi pienen kirjoitelman. Tämän tehtävän avulla saadaan nopeasti aktivoitua opiskelijoita ja tauotettua istumista. Siinä testataan lisäksi opiskelijoiden taitoa tunnistaa ja ymmärtää eri asioita ja esineitä. Se voidaan tehdä myös kesken tunnin siirryttäessä aiheesta toiseen. Tehtävän avulla saadaan sanojen ymmärtämisen lisäksi nostettua vireystilaa sekä harjoiteltua suullista tai kirjallista ilmaisua.

Kielen tuottamistehtävinä materiaalipaketissa ovat Post it -lauseet ja pieni essee terveydestä. Post it -lausetehävässä opiskelijat voivat ladata puhelimiinsa Post it -sovelluksen. Sovelluksen avulla voidaan ottaa esimerkiksi seinällä olevista paperilapuista valokuva ja järjestää lapuissa olevat sanat sovelluksessa oikeaan järjestykseen. Lapuilla on kirjoitettuna yksi sana yhdellä lapulla ja sanoista yritetään muodostaa lauseita sovelluksen avulla. Saadut lauseet voidaan lähettää sovelluksen kautta pdf-muodossa esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Tehtävässä harjoitellaan

lauserakenteen hallintaa. Toisessa kielen tuottamistehtävässä käydään pikaisesti ottamassa valokuva koulurakennuksessa tai koulun ympäristössä olevasta esineestä tai asiasta. Kuvatusta esineestä kirjoitetaan kotona pieni terveyteen tai hyvinvointiin liittyvä essee. Tehtävää voidaan helposti muokata eri aiheisiin sopivaksi, jolloin vaan esseen aihe vaihdetaan. Molemmat näistä tehtävistä ovat sellaisia, jotka voidaan suorittaa osin koulussa ja osin kotona. Pääasia on se, että oppitunnilla noustaan välillä ylös pulpetista ja liikutaan minuutin ajan, kun käydään ottamassa kuvat. Tällä tavoin saadaan istumista tauotettua ja hieman sisällytettyä liikkumista opiskelua tukemaan.

Kielen rakennetta voidaan harjoitella esimerkiksi verbien aikamuotoja ja tapaluokkia harjoittelemalla. Bella Vista -kirjasarjassa on tässä moduulissa opeteltavana verbin tapaluokkana käskymuoto. Materiaalipaketissa kielioppiharjoituksina ovat kapteeni kääkee -leikki ja verbiharjoitus. Kapteeni kääkee -leikissä harjoitellaan käskymuotoja tämän vanhan tunnetun leikin keinoin. Näin saadaan käskymuotoja kertaamalla nostettua vireystilaa ja samalla tauotetaan istumista. Toinen tehtävä verbien harjoitteluun on aikamuotojen ja tapaluokkien tunnistaminen. Tämän moduulin sisältöihin Bella Vista -kirjasarjassa kuuluu paljon indikatiivin menneen ajan aikamuotojen opettelua. Kirjassa kerrataan muun muassa imperfektin ja perfektin käyttöä sekä opetellaan kestoimperfektiä ja pluskvamperfektiä. Kun aikaisemmin on opeteltu jo preesens, kestopreesens ja tapaluokista konditionaalinen preesens, niin tämä tehtävä sopii hyvin verbien kertaamiseen ja opetteluun. (Imperato ym. 2014; Feroldi ym. 2015.) Tässä tehtävässä opiskelijat nousevat seisomaan ja opettaja alkaa lukemaan rauhalliseen tahtiin italian kielistä tekstiä. Aina kun oppilas tunnistaa jonkin verbin aikamuodon tai tapaluokan, hän tekee tietyn liikkeen kehollaan, esimerkiksi kuullessaan verbin konditionaalissa, hän nostaa oikean kätensä ylös. Tämän tehtävän avulla harjoitellaan verbin eri tapaluokkien ja aikamuotojen tunnistamisen lisäksi myös kuullun ymmärtämistä. Tehtävässä voi myös joku opiskelijoi-
ta toimia lukijana, jolloin saadaan harjoiteltua suullista ilmaisuakin. Kummassakin kielioppitehtävässä noustaan ylös seisomaan ja tehdään joitakin lihaksia aktivoi-

via liikkeitä kielenopiskelun yhteydessä ja saadaan jälleen tauotettua istumista ja nostettua vireystilaa.

Luetun ymmärtämistehtävässä opiskelijat saavat kotiin luettavaksi italialaisiin tervehdyksiin liittyvän tekstin. Tunnilla opettaja sanoo tekstiin liittyviä väittämiä, ja opiskelijat siirtyvät luokassa tiettyyn paikkaan, jos heidän mielestään vastaus väittämään on totta ja toiseen paikkaan, jos vastaus on tarua. Laaja-alaiseen oppimiseen kuuluu myös kulttuuriosaamista ja tämän tehtävän avulla tutustutaan hieman tervehtimiskäytäntöjen kulttuurieroihin Suomen ja Italian välillä. Sen lisäksi tehtävän avulla katkaistaan liiallista istumista ja aktivoidaan hieman lihaksistoa liikkumalla luokassa.

Tehtävien lisäksi materiaalipaketin lopussa on joitakin muita vinkkejä, joita kielenopettaja voi käyttää keskeyttämään pitkään jatkuvaa istumista ja sisällyttää liikkumista oppituntiin. Esimerkiksi sanakokeet voidaan pitää seisaallaan. Tai kesken tunnin voidaan käydä ulkona kävelemässä ja miettiä ympärillä näkyviä esineitä ja asioita, mitä ne ovat italian kielellä.

5 POHDINTA

Tämän tutkielman tavoitteena oli tuottaa toiminnallista, liikkumista lisäävää opetusmateriaalia lukion italian kielen opetukseen. Toiminnalliset opetusmenetelmät ovat viime vuosina kasvattaneet suosiotaan ja useat eri tutkimukset suosittavat liikkeen sisällyttämistä opetukseen, koska se tehostaa oppimista, nostaa vireystilaa ja katkaisee pitkään jatkunutta istumista (Kantomaa ym. 2018, 17; LIKES 2018; Moilanen 2020; Syväoja ym. 2012). Tällaiselle opetusmateriaalipaketille on mielestäni tarvetta myös sen vuoksi, että sosiaali- ja terveysministeriö (2015) suosittelee opettajia ottamaan käyttöön istumisen tauottamiset ja aktiivisuuteen kannustavat työtavat. Myös Lukion opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaan luki- oissa tulisi käyttää monipuolisia opetusmenetelmiä, ja niissä todetaan lisäksi, että lukion liikunnallinen toimintakulttuuri vähentää stressiä ja edistää oppimista.

Liitteenä olevan materiaalipaketin avulla opettaja saa lisää opetusmateriaalia lukion italian kielen IAB35-moduuliin. Uutta ja käytännöllistä opetusmateriaalia on saatavilla italian kielen opetukseen melko harvoin (Huusko 2018) ja tämän paketin avulla opettaja pystyy hyödyntämään jonkin verran myös teknologiaa tehtävien tekemisessä. Tutkimustulosten mukaan kaikkeen opetukseen, myös kielten opetukseen, neuvotaan sisällyttämään liikettä lisääviä tuokioita (Kantomaa ym. 2018). Tekemällä tässä materiaalipaketissa olevia tehtäviä, saadaan italian kielen opetukseen mukaan istumista tauottavia, mutta kuitenkin opettavia ja aktiivisia tuokioita. Ope-

tukseen saadaan materiaalipaketin avulla tuotua myös lisää mielekkyyttä ja monipuolisuutta vaihtoehtoisilla opetustavoilla.

Oppijat ja opetusryhmät ovat kuitenkin kaikki erilaisia, eikä joka ryhmälle tai opiskelijalle sovellu välttämättä kaikki tehtävät. Lukioiässä opiskelijat ovat 16-19-vuotiaita ja usein he saattavat toimia hyvin paljon ryhmän odotusten mukaan. Jos ryhmädynamiikka on hyvä, voidaan toiminnallisesta opetuksesta saada hyvinkin paljon hyötyä ja opetustilanteet voivat olla todella hauskoja ja mieleenpainuvia. Toisaalta, jos dynamiikka ei toimi, voidaan toiminnallisuus kokea hyvinkin vastenmielisenä. Toiminnallisuus lukioikäisten kielenopetuksessa voi siis olla joskus haastavaa. He saattavat kokea toiminnalliset tehtävät lapsellisiksi tai saattavat muuten vaan vaivaantua tehtävien tekemisestä. Jos osallistumisen kanssa on ongelmia, kannattaa mielestäni opiskelijoille selittää toiminnallisen opetuksen ja liikkumisen hyötyjä. Heitä voi myös kannustaa erilaisin palkitsevin keinoin osallistumaan tehtävien tekemiseen. Varmasti materiaalipaketin tehtävien tekeminen onnistuu myös lukiolaisilta, jos on opintojakson alussa yhdessä sovittu jokin mukava toiminto hyvin sujuneen jakson päätteeksi. Lopulta opiskelijat saattavat jopa havahtua huomaamaan, että opetuksesta tulee mielekkäämpää erilaisten toiminnallisten ja liikkumista lisäävien tehtävien avulla. Opettajan tai ohjaajan on siis kyettävä havaitsemaan minkä tyyppinen opetusmateriaali toimii millekin ryhmälle. Materiaalipaketin tehtävät ovat kuitenkin keskenään erilaisia ja ne on laadittu niin, että niistä voidaan valita käyttöön vapaasti sellaiset, jotka sopivat juuri tietylle oppijalle tai opetusryhmälle.

Ajankäyttö on lukio-opetuksessa hyvin tarkkaa, jotta pysytään opetussuunnitelman tahdissa mukana. Materiaalipaketin tehtävät on laadittu opintojakson taitotavoitteiden mukaan ja useita niistä pystyy helposti muokkaamaan myös harjoiteltavan asian mukaan, esimerkiksi sanapantomiiimiin voi valita aina sillä hetkellä käytävän kappaleen tai asian sanastoa. Siinä on myös ajankäytöllisesti erilaisia tehtäviä ja monet niistä ovat sellaisia, joita voidaan tehdä opettajan määrittelemän ajan verran, muutamasta minuutista aina vaikka koko oppitunnin mittaan saakka. Tehtävien määrä ja pituus ei voi kuitenkaan olla rajaton, sillä opetusta on annettava opetussuunnitelman mukaisesti ja materiaalipaketin tehtävien avulla opettaja voi ainoas-

taan täydentää ja monipuolistaa kielenopetustaan ja sisällyttämällä liikkumista opetukseen, tukea opiskelijoiden kielen oppimista ja hyvinvointia.

Monimuototutkielman tekeminen ja materiaalipaketin valitseminen tutkielman aiheeksi juuri italian kielenopetukseen, oli mielestäni merkityksellistä, etenkin sen vuoksi, kun italian kielen opetukseen saadaan harvemmin uutta opetusmateriaalia (Huusko 2018). Aiheen rajaaminen tuntui aluksi vaikealta, mutta toiminnallinen opetus kiinnosti minua ja mietin, voisiko sitä yhdistää italian kielen opetukseen. Perehdyin aluksi toiminnallisen opetuksen teoriaan ja liikkumisen ja oppimisen väliin yhteyksiin ja niistä tehtyihin tutkimuksiin. Tutkiessani alan kirjallisuutta, aihe alkoi kiinnostaa aina vaan enemmän. Mitä syvemmälle aiheessa pääsin, sitä enemmän minulle varmistui, että juuri liikkuminen on se, mitä oppitunneille on saatava lisää, myös kielten opetukseen. Aiheen rajaaminen ainoastaan yhteen lukion italian kielen moduuliin, helpotti tehtävien suunnittelussa. Koska halusin luoda nimenomaan liikkumista lisäävää opetusmateriaalia, valitsin lukion italian kielen moduuleista sellaisen, jonka aihealueisiin sellainen materiaali sopii parhaiten. Viidennen moduulin teemoihin, hyvinvointiin ja terveyteen, mielestäni toiminnallisuus ja liikkuminen sopivat erinomaisesti. Siinä vaiheessa opintoja opiskelijat osaavat jo enemmän sanastoakin ja tehtäviä on senkin ansiosta helpompi tehdä myös italian kielellä.

Tähän materiaalipakettiin kokosin siis opettajan avuksi joitakin keinoja yhdistää kielen opettamista ja liikkumista. Keskityin materiaalipaketin suunnittelussa toiminnallisen opetuksen menetelmistä enimmäkseen erilaisiin peleihin ja leikkeihin ja nimenomaan liikkeen tuomiseen mukaan opetusmenetelmiin, jotta saataisiin hyödynnettyä liikkumisen positiivisia vaikutuksia oppimisen tukemisessa. Mielestäni on myös tärkeää, että opiskelijat ymmärtävät liiallisen istumisen haitat sekä liikkumisen ja liikunnallisen elämäntavan tärkeyden jokapäiväisessä elämässä, ja että he oppivat ottamaan pieniäkin liikettä lisääviä hetkiä arkirutiineihinsa.

Tehtävien ideointi oli hyvin aikaa vievää työtä. Keskenään erilaisten ja monipuolisten tehtävien laatiminen vaatii luovuutta ja lisäksi siinä oli otettava huomioon useat eri seikat. Tehtävien tuli ensinnäkin olla italian kielen oppimista kehittäviä ja

sen lisäksi niihin oli sisällytettävä liikettä. Tehtäviä tehdessä jouduin pohtimaan niitä myös eettiseltä kannalta. Itse keksimieni tehtävien lisäksi, sain ideoita eri kirjoista, internetistä, omilta lapsiltani ja kollegoiltani. Yhdistelin ideoita omiin ajatuksiini ja muokkasin niistä italian kielen opetukseen sopivia. Myös tehtävien suorittamista piti ajatella eettisestä näkökulmasta. Joskus esimerkiksi puhelimien käyttö voi asettaa opiskelijat yhdenvertaisesti eriarvoiseen asemaan, ja tämän vuoksi joissakin tehtävissä korostan, että puhelimen sijasta voi käyttää myös paperia ja kynää. Opiskelijoiden ikä oli niin ikään tärkeä asia, joka piti ottaa huomioon tehtäviä laadittaessa. Suunnittelussa piti miettiä, miten lukioikäiset ovat valmiita lisäämään liikkumista kielenopetukseen, millainen liikkuminen on sopivaa ja miellyttävää sen ikäisille.

Tehtävien riittävä määrä oli myös oma haasteensa. Niitä olisi voinut olla enemmänkin, jotta opettajalla olisi ollut suurempi tehtäväkokoelma, josta valita sopiva tehtävä kullekin oppitunnille. Kymmenen tehtävää on mielestäni kuitenkin hyvä määrä kahden opintopisteen moduuliin, etenkin kun suurin osa tehtävistä on muokattavissa ja tehtävissä useampaan kertaan. Valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukaan opetuksen määrä on nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa 14 tuntia 15 minuuttia jokaista opintopistettä kohden (Finlex 2018). Yhden oppitunnin pituus on Suomen lukiolaisten liiton (2021) mukaan 60 minuuttia, josta vähintään 45 minuuttia käytetään opetukseen. Eri lukioissa on käytössä eri mittaisia oppitunteja, esimerkiksi kaksoistunteja, jolloin yhdellä kertaa opiskellaan 90 minuuttia. Esimerkiksi 15 opetuskerran moduuliin materiaalipaketista voidaan käyttää tehtäviä jokaisella tunnilla, koska useita tehtäviä voidaan tehdä moneen kertaan ja niitä voi soveltaa eri aiheisiin.

Vaikka materiaalipaketti onkin suunnattu lukio-opiskeluun, soveltuu se hyvin myös muiden oppiasteiden ja oppilaitosten kielten opetukseen, koska sen tehtävät eivät ole tarkkaan sidottu mihinkään oppikirjaan. Tehtävien aiheet ja suorittamistavat on suunniteltu lukioikäisten tehtäviksi, mutta niitä voi hyvin soveltaa myös yläkouluikäisille. Aikuisopiskelijoille materiaalipaketin tehtäviä voi mukauttaa ryhmän taitojen, iän ja mieltymysten mukaan. Niitä voi soveltaen käyttää myös muiden kiel-

ten opetuksessa. Suurin osa materiaalipaketin tehtävistä on sellaisia, että niitä voidaan muokata minkä tahansa muun kielen opetukseen sopiviksi.

Materiaalipaketin tavoitteena oli tuottaa opetusmateriaalia, jonka avulla opettaja voi tauottaa opiskelijoiden pitkään jatkunutta istumista, tehostaa oppimista liikkumisen avulla sekä monipuolisilla tehtävillä tehdä opiskelusta mieltämyyksiä. Lisäksi tarkoituksena oli tukea lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaista italian kielen opetusta ja laaja-alaista osaamista. Mielestäni liitteenä olevan opetusmateriaalin avulla kielenopettaja saa hyvää ja monipuolista materiaalia sisällyttämään liikkumista opetukseensa. Liikkumista voi lisätä opetukseen monin eri tavoin, mutta materiaalipaketin tehtävien avulla liikkuminen integroidaan kielenopetukseen. Tällä tavoin kieltä opitaan samalla, kun tehdään fyysisesti lihaksia aktivoivaa liikettä. Tutkimusten mukaan liikkumisesta saadaan sillä tavoin paras hyöty, kun liike tehdään oppimisen kanssa samaan aikaan (Hansen 2017). Vaikka materiaalipaketti onkin suunniteltu opettajalle, tarjoamaan hänelle oppimista tukevaa opetusmateriaalia, jolla opiskeluun saadaan lisää monipuolisuutta, mielestäni suurimman hyödyn materiaalipaketista saavat opiskelijat, joiden oppiminen tehostuu liikkumista sisältävien tehtävien avulla ja lisäksi epäterveellinen ja pitkäkestoinen istuminen keskeytyy.

LÄHTEET

- Anwer, F. 2019. Activity-Based Teaching, Student Motivation and Academic Achievement. *Journal of Education and Educational Development*. 6(1), 154–170.
- Aro, M. 2015. In Action and Inaction: English Learners Authoring Their Agency. Teoksessa P. Kalaja, A. M. F. Barcelos, M. Aro & M. Ruohotie-Lyhty. *Beliefs, Agency and Identity in Foreign Language Learning and Teaching*. Palgrave Macmillan UK. Doi: 10.1057/9781137425959.
- Erickson, K., Voss, M., Prakash, R., Basak, C., Szabo, A. Chaddock, L, Kim, J., Heo, S., Alves, H., White, S., Wojcicki, T., Mailey, E., Vieira, V., Martin, S., Pence, B., Woods, J., McAuley, E. & Kramer, A. 2011. Exercise training increases size of hippocampus and improves memory. *PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America)*, Vol. 108, no. 7, 3017-3022. Saatavilla: <https://doi.org/10.1073/pnas.1015950108> (luettu 16.11.2021.)
- Feroldi, G., Imperato, C., Meurman, S. J. & Kuusela, K. 2015. *Bella Vista 1: Italiaa aikuisille ja lukioon: Corsi 1-3*. Helsinki: Sanoma Pro.
- Finlex 2018. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 810/2018. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180810#Pdm45949344199856>. (luettu 26.5.2022.)
- Foot, K. 2014. *Cultural-Historical Activity Theory: Exploring a Theory to Inform Practice and Research*. University of Washington. Saatavilla: <https://faculty.washington.edu/kfoot/Publications/Foot-CHAT-explored-dist-tf.pdf> (luettu 31.5.2022.)
- Haapala, E., Kantomaa, M., Kujala, T., Jaakkola, T., & Tammelin, T. 2017. Liikunnan ja oppimisen vuorovaikutusta kartoittamassa. *Liikunta ja tiede*, 54 (4), 4-9. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62656/1/lt41749.pdf> (luettu 17.11.2021.)
- Hakkarainen, K, Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. *Tutkiva oppiminen - Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä*. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Hansen, A. 2017. *Aivovoimaa. Näin vahvistat aivojasi liikunnalla*. Jyväskylä: Atena.
- Hillman, C., Erickson, K. & Kramer, A. 2008. Be smart, exercise your heart: exercise effects on brain and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*. 9 (1), 58-65. London: Nature Publishing Group.
- Husu, P., Tokola, K., Suni, J., Sievänen, H., Borodulin, K., Mäki-Opas, T. Kaikkonen, R. & Vasankari, T. 2014. Istumisen yhteydet terveyteen ja hyvinvointiin poikkileikkaustutkimuksessa - tuloksia alueellisesta terveys- ja hyvinvointitutkimuksesta. *ATH-tutkimustulosten julkaisutilaisuus*, Tampere, 3.12.2014. UKK-instituutti. Saatavilla: <https://www.slideshare.net/UKK-instituutti/istumisen-yhteydet-terveyteen-ja-hyvinvointiin-44831168>.(luettu 19.1.2022.)
- Huusko, A. 2018. *Kielioppiharjoitustyypit italian kielen oppikirjoissa kansalaisopisto-opiskelijan näkökulmasta*. Pro gradu –tutkielma. Turun

- yliopisto, kieli- ja käännöstieteiden laitos. Saatavilla:
https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/145942/Pro_gradu_tutkielma_Huusko_Anna.pdf;jsessionid=4589EAB82A4F5455B7A9E2077B5690BB?sequence=1. (luettu 23.5.2022.)
- Imperato, C., Kuusela, K & Meurman, S. 2014. Bella Vista 2: Italiaa aikuisille ja lukioon: Corsi 4-6. Helsinki: Sanoma Pro.
- Kansalliskirjasto. 2022a. Bella vista II, Corsi 4-6. Saatavilla:
<https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/fikka.4170211>. (luettu 26.5.2011.)
- Kansalliskirjasto. 2022b. Espresso.1. Saatavilla:
<https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/fikka.4071702/Versions> (luettu 2.6.2022.)
- Kantomaa, M., Syväoja, H., Sneck, S., Jaakkola, T., Pyhältö, K. & Tammelin, T. 2018. Koulupäivän aikainen liikunta ja oppiminen. Opetushallitus ja liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö LIKEs, raportit ja selvitykset 2018:1. Saatavilla:
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/235517/15.pdf?sequence=1> (luettu 16.10.2021.)
- Lengel, T. & Kuczala, M. 2010. The kinesthetic classroom: teaching and learning through movement. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Leskinen, E., Jaakkola, T. & Norrena, J. 2016. Toiminnallisuus. Teoksessa J. Norrena (toim.) Ryhmä oppimaan! Toiminnallisia työtapoja ja tehtäväkehyksiä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lier van, L. 2007. Action-based Teaching, Autonomy and Identity. International Journal of Innovation in Language Learning and Teaching. 1(1), 46-65.
- LIKES Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö. 2016. Saatavilla:
<https://www.liikkuvakoulu.fi/liikkuvakoulu> (luettu 16.10.2021.)
- LIKES Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö. 2018. Saatavilla:
<https://www.liikkuvaopiskelu.fi/fi> (luettu 16.10.2021.)
- Lukiolaki 2018/714. Saatavilla:
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714> (luettu 5.6.2022.)
- Lyytikäinen, P. 2020. Näkökulmia lukion uudistamiseen: Julkisen keskustelun tarkastelua sisällönanalyysin sekä retorisen analyysin keinoin. Pro gradu - tutkielma. Helsingin yliopisto. Saatavilla:
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/316478/Lyytikainen_Paulina_progradu_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y (luettu 2.6.2022.)
- Maunu, N. 2022. Toiminnallinen kielen oppiminen. Saatavilla:
<https://ninamaunu.com/>. (luettu 10.5.2022.)
- Maunu, N. & Airaksinen, R. 2020. Toiminnallinen kielenoppiminen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Moilanen, H. 2020. Kehon hyödyntämisen mahdollisuudet luonnontieteiden oppimisessa. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla:
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/72936/978-951-39-8452-6_vaitos12122020.pdf?sequence=1&isAllowed=y (luettu 22.5.2022.)
- Moilanen, H. & Salakka, H. 2016. Aivot liikkeelle! Tehosta oppimista yläkoulussa ja toisella asteella. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Mäntylä, K. 2021. Toiminnallisuus kielen opettamisessa. Teoksessa H. Hurme & M. Maijala (toim.) Vauhtia ja virikkeitä varhennettuun kielenopetukseen: Opas varhentaville opettajille (58-64). Turun yliopisto.
Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/77849/Vauhtia%20ja%20virikkeit%C3%A4%20varhennettuun%20kielenopetukseen%20Opas%20varhentaville%20opettajille_31082021_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (luettu 25.3.2022.)
- Nokia, M., Wikgren, J. & Kainulainen, H. 2017. Fyysinen aktiivisuus pitää yllä aivojenkin terveyttä ja toimintakykyä - läpi elämän. Liikunta ja tiede, 54(4), 14-16. Saatavilla:
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62662/1/lt4171416.pdf> (luettu 17.11.2021.)
- Opetushallitus. 2019. Lukion opetussuunnitelman perusteet. Saatavilla:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf (luettu 2.10.2021.)
- Opetushallitus. 2022a. Laaja-alainen osaaminen - mitä sillä pitäisi saada aikaan? Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/laaja-alainen-osaaminen-mita-silla-pitaisi-saada-aikaan> (luettu 29.3.2022.)
- Opetushallitus. 2022b. Usein kysyttyä. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/usein-kysytty/mita-laaja-alainen-osaaminen-lukiossa> (luettu 31.6.2022.)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Hankkeet ja säädösvalmistelu. Lukiolainsäädännön uudistaminen OKM046:00/2017 säädösvalmistelu. Saatavilla: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM046:00/2017> .(luettu 2.5.2022.)
- Otava 2022. Espresso 1: oppikirja. Saatavilla:
<https://otava.kauppakv.fi/sivu/tuote/espresso-1/11020> (luettu 2.6.2022.)
- Pesola, A., Pekkonen, M. & Finni, T. 2016. Miksi liiallinen istuminen on vaarallista? Duodecim 132(21), 1964-71. Saatavilla:
<https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2016/21/duo13381?keyword=Miksi%20iiallinen%20istuminen%20on> (luettu 26.5.2022.)
- Sanoma Pro. 2022. Bella Vista 2. Italiaa aikuisille ja lukioon. Saatavilla:
<https://tuotteet.sanomapro.fi/bu541323-bella-vista-2.html> (luettu 20.5.2022.)
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Istu vähemmän - voi paremmin! Kansalliset suositukset istumisen vähentämiseen. Saatavilla:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74517/STM_esite_210x210_Kansalliset%20suositukset%20istumisen%20vähentämiseksi_sisus_net_jpg..pdf?sequence=1&isAllowed=y (luettu 19.1.2022.)
- Suomen lukiolaisten liitto. 2021. Opiskelu ja opetus. Saatavilla:
<https://lukio.fi/lukiolaisopas/opiskelu-ja-opetus/>. (luettu 26.5.2022.)
- Syvöja, H., Kantomaa, M., Laine, K., Jaakkola, T., Pyhältö, K. & Tammelin, K. 2012. Liikunta ja oppiminen - Tilannekatsaus-lokakuu 2012. Opetushallitus, muistiot 2012:5. Saatavilla:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/144729_liikunta_ja_oppiminen_2_0.pdf (luettu 6.11.2021.)
- UKK-instituutti. 2020. Smart Moves -hanke. Saatavilla:
<https://www.smartmoves.fi/hankkeen-esittely/> (luettu 7.12.2021.)

- UKK-instituutti. 2022. Smart Moves. Toiminnalliset opetusmenetelmät. Saatavilla: <https://www.smartmoves.fi/toiminnalliset-opetusmenetelmat>. (luettu 9.5.2022.)
- Vasankari, T. 2014. Runsas istuminen lisää kuolemanriskiä. Suomen lääkirilehti 25-32/2014, 1867-1870. Saatavilla: http://www.ukkterveyspalvelut.fi/wp-content/uploads/2015/01/runsas_istuminen_lis%C3%A4%C3%A4_kuoleman_riski%C3%A4.pdf (luettu 19.1.2022.)
- Ylioppilastutkintolautakunta. 2022. Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten kokeiden määräykset. Hyväksytty 10.11.2020, julkaistu 4.2.2022. Saatavilla: https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Koekohtaiset/kielikokeet_maaraykset_fi.pdf?v=040320. (luettu 29.3.2022.)

LIKKUMISTA LISÄÄVIÄ TEHTÄVIÄ LUKION ITALIAN IAB35-MODUULIIN

Sisällys

Opettajalle	3
Onnenpyörä - Ruota della fortuna	5
Kuvajuoksu - Corsa per le foto	6
Sanapantomiiimi - Pantomimo	7
Post it -lauseet - Frasi post it	8
Kehonosat - Parti del corpo	9
Kehonosat II - Parti del corpo II	11
Kapteeni käskee - Simon dice	12
Verbiharjoitus - Esercizio dei verbi	13
Tekstejä verbiharjoitukseen	14
Luetun ymmärtäminen - Comprensione scritta	15
Saluti-teksti	16
Väittämät Saluti-tekstiin	17
Pieni essee terveydestä - Piccolo saggio sulla salute	18
Muita vinkkejä istumisen tauottamiseen ja opiskelijoiden aktivointiin.	19
Lähteet	20

Sanaston harjoitteluun

- Onnenpyörä - Ruota della fortuna 5
- Kuvajuoksu - Corsa per le foto 6
- Sanapantomiiimi - Pantomimo 7
- Kehonosat - Parti del corpo 9
- Kehonosat II - Parti del corpo II 11

Kielen tuottamiseen

- Post it -lauseet - Frasi post it 8
- Pieni essee terveydestä - Piccolo saggio sulla salute 18

Kieliopin harjoitteluun

- Kapteeni käskee - Simon dice 12
- Verbiharjoitus - Esercizio dei verbi 13

Luetun ymmärtämiseen

- Luetun ymmärtäminen - comprensione scritta 15

Kuullun ymmärtämiseen

- Verbiharjoitus - Esercizio dei verbi 13

 Alle 10 minuuttia

 10 - 15 minuuttia (vähimmäiskesto)

Tehtävien yhteydessä käytettävät symbolit

 Tehtävään kuuluu matkapuhelimen (kameran/sovelluksen) käyttöä.

 Tehtävän arvioitu vähimmäiskesto oppitunnin aikana.

 Tehtävä käytettävissä muokattuna (esim. sanoja vaihtamalla) useaan kertaan

Hyvä opettaja

Pitkäkestoisen istumisen on tutkitusti todettu olevan terveydelle haitallista ja pienenkin liikkeen tuominen mukaan opetustilanteeseen tukee tutkimusten mukaan oppimista. Sen vuoksi myös kielten opettamiseen olisi hyvä sisällyttää pieniä liikettä lisääviä hetkiä, jotta saataisiin tauotettua jatkuvaa istumista, aktivoitua opiskelijoita sekä tehostettua oppimisprosessia.

Tämä materiaalipaketti on suunnattu lukion italian kielen IAB35-moduuliin, jonka teemoina ovat muun muassa hyvinvointi ja terveys. Materiaalipaketin tehtävien avulla saat lisättyä opetukseen liikkumista ja esimerkiksi siirryttäessä aiheesta toiseen, erilaisia pieniä aktiviteetteja. Tehtäviä tekemällä saadaan nostettua opiskelijoiden vireystilaa ja vähennettyä liiallisen istumisen aiheuttamia haittoja. Näin ollen niiden avulla edistetään hyvinvointia ja terveyttä.

Materiaalipaketti tukee oppikirjaa Bella Vista II, mutta sitä voidaan hyvin käyttää myös muiden oppikirjojen kanssa tai itsenäisenä materiaalina. Bella Vista II -kirjassa kyseisen moduulin kokonaisuutta vastaavat kappaleet 5-8 ja materiaalipaketin sanasto ja kielioppiasiat pohjautuvat pääosin niihin kappaleisiin sekä yleensä hyvinvointiin ja terveyteen liittyvään sanastoon.

Jokaisen tehtävän yhteydessä on ilmoitettu sen arvioitu vähimmäiskesto. Useiden tehtävien kohdalla pituutta voidaan säädellä käytettävissä olevan ajan mukaan. Vähimmäiskeston symbolina on herätyskello. Sisällysluettelon lopussa tehtävät on jaoteltu lisäksi teeman ja keston mukaan, mistä voit helposti valita sopivan tehtävän esimerkiksi käytettävissä olevan ajan mukaan. Koska materiaalipaketin tehtävien tarkoituksena on sisällyttää liikkumista oppitunteihin, voi tehtävistä valita keston tai teeman mukaan sellaisen, joka sopii sen hetkiseen tilanteeseen parhaiten. Tässä paketissa on tehtäviä kielen sanaston ja rakenteen harjoitteluun, kielen tuottamiseen sekä luetun ja kuullun ymmärtämiseen tarkoitettuja tehtäviä.

Opiskelijoilla on tänä päivänä puhelimet päivittäisessä käytössä. Sen vuoksi niitä voidaan käyttää helposti hyväksi myös tehtävissä. Sellaisissa tehtävissä, joissa tarvitaan tai suositellaan puhelimen käyttöä, on symbolina matkapuhelimen kuva. Joissakin tehtävissä voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan myös puhelimeen ladattavissa olevaa sovellusta. Jos koet puhelimen käytön hankalaksi tai sen käyttäminen tehtävien tekemiseen aiheuttaa esimerkiksi yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmia, voidaan joissakin tehtävissä puhelimen käyttö korvata kynällä ja paperilla. Tehtäviä on mahdollista tehdä myös pari- tai ryhmätyönä ja käyttää ainoastaan yhtä puhelinta.

Materiaalipaketin loppuun on koottu vinkkejä myös muista tavoista, joiden avulla voit keskeyttää pitkään jatkunutta istumista oppitunnin aikana tai muuten lisätä liikkumista opiskelun lomaan.

Voit vaivatta myös soveltaa tehtäviä eri tavoin, esimerkiksi yhdistää ne kotitehtäviin.

Useita tehtäviä on mahdollista tehdä moneen kertaan, vaihtamalla ainoastaan käytettävät sanat tai esimerkiksi verbiharjoitukseen lukemalla mitä tahansa tekstiä valmiiden tekstien sijaan. Sovellettavien tai muokattavien tehtävien symbolina on tähti. Tehtävän lopussa on vinkkejä sen erilaisista soveltamis- tai muokkaustavoista.

Kannusta opiskelijoita sisällyttämään liikettä opiskeluun ja palkitse liikunnallisesti aktiivista ryhmää. Jokin sovittu mielekäs toiminta hyvin menneen liikuntaa sisältävän opintojakson loppuun innostaa varmasti opiskelijoita osallistumaan paremmin.

Vaikka tehtävät onkin suunniteltu italian kielen opetukseen, voidaan niitä käyttää hyvin minkä tahansa kielen opetuksessa, kääntämällä sanat ja tehtävien suoritukset kyseiselle kielelle tai käyttämällä kokonaan eri sanoja.

Hyvinvointia edistäviä oppimishetkiä toivotellen

Rita

Onnenpyörä Ruota della fortuna

10 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

liikettä ilmaisevien ilmaisujen ymmärtäminen
Istumisen tauottaminen,
vireystilan nostaminen,

Tarvikkeet:

Tietokone
Internet-yhteys
Dokumenttikamera

Valmistelut:

Opettaja avaa tietokoneelta wheeldecide.com -sivuston ja heijastaa sen dokumenttikameralla opiskelijoiden nähtäville. Opiskelijat valitsevat onnenpyörä-sovellukseen liikettä lisääviä tehtäviä, jotka opettaja kirjoittaa italiaksi onnenpyörän eri lohkoihin.

Esimerkkejä mahdollisesti suoritettavista liikkeistä:

SIEDITI ED ALZATI IN PIEDI X TRE VOLTE
FA' QUALCHE PASSO NELL'AULA
ACCOSCIATI ED ALZATI IN PIEDI X TRE VOLTE
FA' STRETCHING
30 SECONDI DI PLANK
ROTAZIONI DELLE SPALLE
MOVIMENTI CIRCOLARI CON BRACCIA
RULLATA DEI PIEDI (PUNTA-TALLONE) 5 VOLTE
SEDUTA ALLA PARETE PER 30 SECONDI
CAMMINATA SULLE PUNTE DEI PIEDI

Tehtävän suorittaminen:

Opettaja pyöräyttää onnenpyörää ja opiskelijat suorittavat sen osoittaman liikkeen. Tehtävää voidaan jatkaa halutun ajan.

Sovellettavuus:

Suoritettavia liikkeitä voidaan vaihdella eri kerroilla.
Onnenpyörän avulla voidaan myös arpoa liikkumista edistävä tehtävä, jota oppitunnilla tehdään.

Kuvajuoksu

Corsa per le foto

5-10 min.

Suorituspaikka:

Koulurakennus

Tavoitteet:

Istumisen tauottaminen,
vireystilan nostaminen,
koulurakennuksessa olevien esineiden ja asioiden nimien
tunnistaminen ja ymmärtäminen
sanaston kertaaminen

Tarvikkeet:

Oppilaiden omat puhelimet

Tehtävän suorittaminen:

Opettaja kirjoittaa esimerkiksi taululle listan eri esineistä ja asioista, joita on koulurakennuksessa. Opiskelijoilla on kolme minuuttia aikaa käydä ottamassa kolmesta listalla olevasta esineestä tai asiasta valokuva omalla puhelimellaan ja palata sitten luokkaan. Jokainen näyttää omat kuvansa ja kertoo italiaksi mitä kuvissa on.

Esimerkkejä kuvattavista asioista tai esineistä:

LA GIACCA / IL GIUBBOTTO

LO SPECCHIO

LA SEDIA

LO ZAINO / LA BORSA

IL LAVANDINO

LA PORTA

LA MANIGLIA

IL BIDONE

LA SCALA

UN OGGETTO A SCELTA

Sovellettavuus:

Kuvattavia esineitä tai asioita voidaan vaihdella eri kerroilla. Tehtävä voidaan hyvin suorittaa myös kirjoitustehtävänä, jolloin opiskelijat käyvät oppitunnin aikana ottamassa kuvat ja tekevät niistä kirjallisen tehtävän joko oppitunnilla tai kotona. Tämä tehtävä käy myös suullisena harjoituksena, kun kuvista kerrotaan tunnilla jotain koko ryhmälle tai parille.

Sanapantomiiimi

Pantomimo

10-15 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

sanaston kertaaminen
sanojen ymmärtäminen ja tuottaminen,
istumisen tuottaminen

Tehtävän suorittaminen:

Opettaja kirjoittaa lapuille kappaleeseen liittyviä kerrattavia sanoja.

Opiskelijat nostavat yksitellen luokan edessä yhden lapun ja esittävät pantomiimina lapulla olevan sanan. Toiset yrittävät arvata mistä sanasta on kyse.

Sovellettavuus:

Tehtävää voidaan tehdä useaan kertaan, esimerkiksi käytettävän oppikirjan eri kappaleiden sanoilla.

Post it -lauseet

Frasi Post it

10-15 min.

Suorituspaikka:

Koulurakennus /
Luokkahuone

Tavoitteet:

lauserakenteen harjoittelu,
sanaston kertaaminen,
istumisen tauottaminen,
vireystilan nostaminen

Tarvikkeet:

Opiskelijoiden omat puhelimet
Post it -sovellus puhelimessa
tai
paperi ja kynä

Tehtävän suorittaminen:

Opettaja kirjoittaa oppikirjan kappaleessa olevien lauseiden sanoja post it -lapuille (yksi sana/lappu) ja vie laput esimerkiksi koulun ilmoitustauluille niin, että yhden lauseen sanat ovat lähekkäin, mutta eivät oikeassa järjestyksessä.

Opiskelijat käyvät ottamassa lappurykelmästä kuvan post it -sovelluksella ja liikuttavat sovelluksen avulla kuvassa lappujen sanat oikeille paikoilleen lauseeksi.

Sovelluksessa sanoista voidaan tehdä myös mm. tekstitiedosto tai pdf-dokumentti, joiden avulla tietoja on myös helppo jakaa. Tällä tavalla tehtävä toimii myös kotitehtävänä. Opiskelijat käyvät oppitunnin aikana ottamassa kuvat ja muodostavat lauseet kotona. Oppitunnilla käydään läpi opiskelijoiden muodostamat lauseet.

Vaihtoehtoisesti laput voivat olla myös luokkahuoneessa ja opiskelijat ottavat kuvat siellä.

Jos sovelluksen käyttö ei ole mahdollista, voidaan lapuista ottaa valokuva ja kirjoittaa lauseet paperille. Tehtävä voidaan tehdä myös ilman puhelinta, käyttämällä kynää ja paperia.

Sovellettavuus:

Lappujen sanoja voidaan vaihdella eri kerroilla esimerkiksi käytettävän oppikirjan kappaleeseen sopivilla sanoilla.

Kehonosat Parti del corpo

10-15 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

Sanaston opettelu ja kertaus sekä oikein kirjoittaminen istumisen tauottaminen

Tarvikkeet:

Dokumenttikamera
Liitutaulu

Tehtävän suorittaminen:

Opettaja heijastaa ihmiskehon kuvan (seuraavalla sivulla) taululle ja opiskelijat käyvät vuorotellen kirjoittamassa kuvan yhteyteen kehon eri osien nimiä.

Opettaja voi helpottaa tehtävää antamalla listan sanoja valmiiksi, jotka opiskelijat käyvät kirjoittamassa oikeille paikoille kehossa.

LA TESTA
I CAPELLI
L'ORECCHIO
IL BRACCIO
LA SCHIENA
LA PANCIA
IL DITO
LA GAMBA
IL PETTO
IL GINOCCHIO
IL POLSO
LA CAVIGLIA
L'OCCHIO
LA MANO
IL LABBRO
LA SPALLA
IL NASO

Kehonosat II

Parti del corpo II

5-10 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

sanaston opettelu, kertaus ja suullinen tuottaminen
istumisen tauottaminen
vireystilan nostaminen

Tarvikkeet:

Rantapallo, hernepussi tai joku muu turvallisesti heiteltävä esine

Tehtävän suorittaminen:

Opiskelijat menevät rinkiin. Yhdellä heistä on käsissään pallo tai hernepussi ja hän heittää sen haluamalleen opiskelijalle. Esineen kiinni saanut henkilö sanoo jonkun kehonosan nimen italiaksi. Muut koskettavat sanottua kehonosaa. Esineen heittämistä ja kehonosien kertaamista jatketaan halutun ajan verran.

Kapteeni käskee Simon dice

5-10 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

Käskymuotojen ymmärtäminen
sanaston opettelu
istumisen tauottaminen
vireystilan nostaminen

Tehtävän suorittaminen:

Opiskelijat nousevat seisomaan. Opettaja käskee oppilaita tekemään tiettyjä liikkeitä käyttämällä verbin käskymuotoa. Jos opettaja aloittaa lauseen sanomalla "Simon dice", niin silloin opiskelijat tekevät liikkeen, jos opettaja ei sano "Simon dice", niin silloin liikettä ei tehdä.

Opiskelija joutuu istumaan, jos tekee liikkeen, vaikka opettaja ei sanoisi "Simon dice" tai, jos hän tekee väärän liikkeen.

Opiskelija, joka jää viimeiseksi seisomaan, voittaa kisailun. Ennen kisailun aloittamista, voidaan käydä käytettävien verbien merkityksiä yhdessä läpi.

Esimerkkejä sanottavista tehtävistä:

Simon dice...

- ... toccati la testa!
- ... fa' salti sul posto!
- ... salta su un piede!
- ... siediti e rialzati!
- ... tocca il pavimento!
- ... prendi la penna!
- ... pronuncia il tuo nome!
- ... chiudi i tuoi occhi!
- ... tocca la tua borsa!
- ... di' buongiorno!

Sovellettavuus:

Valitaan joku opiskelijoista käskemään.

Verbiharjoitus

Esercizio dei verbi

5-10 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone

Tavoitteet:

verbien aikamuotojen ymmärtäminen
verbien tapaluokkien ymmärtäminen
kuullun ymmärtäminen
istumisen tauottaminen
vireystilan nostaminen

Tehtävän suorittaminen:

Opiskelijat nousevat seisomaan. Sovitaan liikkeistä, jotka tehdään tietyn aika- tai tapaluokan kuullessa. Opettaja lukee italiankielistä tekstiä rauhalliseen tahtiin. Oppilaat pyrkivät tunnistamaan kuulemastaan verbien eri aikamuotoja ja tapaluokkia.

Kun oppilas tunnistaa tietyn verbin aikamuodon tai tapaluokan, hän tekee siihen liittyvän liikkeen kehollaan.

Esimerkkejä liikkeistä:

PERUSMUOTO

PREESENS

PERFEKTI

IMPERFEKTI

KONDITIONAALI

MUU

OIKEA KÄSI YLÖS

VASEN KÄSI YLÖS

OIKEA POLVI YLÖS

VASEN POLVI YLÖS

MOLEMMAT KÄDET YLÖS

KYYKKY

Sovellettavuus:

Tehtävää voidaan tehdä useaan kertaan lukemalla eri tekstejä. Siihen voidaan myös käyttää muita tekstejä, joissa on aikamuotoja ja tapaluokkia, sitä mukaa kun niitä on opittu. Tai voidaan sopia, että liike tehdään vain tietty aikamuoto kuullessa.

Opiskelijat voivat lukea tekstejä myös pareittain tai ryhmässä, jolloin siihen sisältyy myös suullista harjoittelua.

Seuraavalla sivulla on joitakin tekstejä luettavaksi tehtävään. Niissä on verbien aika- ja tapaluokat merkitty eri värein, jolloin parityöskentelyssä voidaan heti tarkastaa parin toiminnat.

Kaksi ensimmäistä tekstiä ovat helpompia, kolmas vaikeampi. Kolmannessa tekstissä voi testata löytääkö verbien joukosta yhden vieraan aikamuodon ja tapaluokan.

Vaihtoehtoja luettaviksi teksteiksi verbiharjoitus-tehtävään.

INFINITIVI	(perusmuoto)
INDIKATIIVI:	preesens imperfekti perfektiksi pluskvamperfekti
KONDITIONAALI:	preesens perfektiksi
KONJUNKTIIVI:	imperfekti

Il giorno dopo Pinocchio andava a scuola. Si faceva subito amico dei compagni e anche il maestro non nascondeva di essere contento perché lo vedeva bravo e intelligente, sempre il primo ad entrare nella scuola, sempre l'ultimo ad alzarsi, a scuola finita. Purtroppo fra i tanti compagni che aveva Pinocchio, c'erano molti cattivi ragazzi che, si sapeva, avevano poca voglia di studiare. Il maestro glielo diceva tutti i giorni, e anche la buona Fata non mancava di ripetergli più volte: - Pinocchio, questi tuoi compagni di scuola finiscono prima o poi col farti perdere l'amore per lo studio. - E difatti, alcuni di questi compagni spesso prendevano in giro Pinocchio e gli dicevano: - Devi far vedere di essere stanco, anche tu, della scuola, dei libri, del maestro, che sono i nostri tre grandi nemici.

(Collodi 1972, 67)

GLI ARANCINI DI RISO

L'origine degli arancini risalirebbe al periodo della dominazione araba in Sicilia. Durante le feste, i saraceni avevano l'abitudine di mettere un vassoio pieno di riso al centro del tavolo dal quale gli invitati prendevano con la mano una manciata di riso, aggiungevano la carne o le spezie, formavano una pallina e poi la mangiavano. Successivamente, qualcuno avrebbe avuto l'idea di impanare e friggere la pallina di riso, carne e verdure, e così si sarebbe sviluppato l'attuale arancino.

(Imperato ym. 2019, 125)

Mentre scavava nelle aiuole del giardino, Mary aveva trovato una radice biancastra che somigliava a una cipolla, e adesso chiedeva a Martha cosa fosse.

- È uno bulbo - rispondeva lei. - Molti fiori primaverili nascono dai bulbi; ce ne sono di piccoli, come i crochi e i bucaneeve, e di grandi, come i narcisi, le giunchiglie e gli asfodeli. Dickon ne ha piantati tanti nel nostro giardino.

- Dickon si intende di piante? - chiedeva Mary, cui già era venuta una nuova idea.

- Dickon saprebbe far spuntare i fiori su una pietra. Mia madre dice che crescono solo a sentire la sua voce.

- Quanto vive un bulbo? Potrebbero durare per anni, anche se nessuno li curasse? - chiedeva ansiosamente Mary.

- Fanno tutto da soli. - rispondeva Martha. - Sono i fiori dei poveri, e a lasciarli stare continuano a lavorare sottoterra, per anni e anni. Qui nel parco c'è un prato dove i bucaneeve fioriscono a migliaia: è il più bello spettacolo dello Yorkshire, in primavera.

- Come vorrei che fosse già primavera! - diceva Mary. - Così potrei imparare a conoscere tutti i fiori che crescono in Inghilterra.

(Burnett 2019, 99)

Luetun ymmärtäminen Comprensione scritta

10-15 min.

Suorituspaikka:

Luokkahuone (lisäksi kotitehtävä)

Tavoitteet:

luetun ymmärtäminen
istumisen tauottaminen
vireystilan nostaminen

Tehtävän suorittaminen:

Opiskelijoille annetaan kotiin seuraavalla sivulla oleva teksti luettavaksi.

Seuraavalla tunnilla teksti voidaan vielä kerrata itsekseen tai lukemalla ääneen luokassa ja opettaja tekee sen jälkeen tekstiin liittyviä väittämiä luokalle. Väittämiin vastataan "vero" (totta) tai "falso" (tarua).

Jos opiskelija on sitä mieltä että väittäjä on totta, niin hän menee luokkahuoneessa nurkkaan, jonka on sovittu vastaavan "vero"-vastausta, jos taas väittäjä on opiskelijan mielestä tarua, niin hän siirtyy nurkkaan, joka vastaa "falso"-vastausta.

Seuraavilla sivuilla on oppilaille annettava teksti ja siihen liittyvät väittämät. Väittämät voidaan esittää joko suomeksi tai italiaksi.

Sovellettavuus:

Tehtävään voidaan käyttää mitä tahansa italian kielistä tekstiä, jonka perusteella väittämät laaditaan. Esimerkiksi kirjan kappaleista voi tehdä myös sisältökysymyksiä samalla menetelmällä.

SALUTI

ADDIO

Questa parola è formata dall'unione di a + Dio ed ha il significato di "ti raccomando a Dio". Se oggi saluti con un addio qualcuno, significa che non vuoi rivederlo mai più. Ma non è stato sempre così. Fino a gran parte dell'Ottocento, il saluto addio veniva usato non per distacchi definitivi ma per semplici congedi da uno o più interlocutori, perché era l'equivalente di un arrivederci.

BUONGIORNO

È il saluto che usiamo nella prima parte della giornata, e lo troviamo scritto in tutte le forme possibili su tutti i social network: buondi, buongiorntissimo, 'giorno... Si usa sia se abbiamo confidenza con interlocutore, sia se lo conosciamo poco o per niente. C'è chi lo utilizza ancora nelle prime ore del pomeriggio e chi smette di usarlo a mezzogiorno. Si può scrivere sia tutto attaccato (buongiorno) sia staccato (buon giorno). Si deve scrivere sempre attaccato quando ha valore di sostantivo.

SALVE

È un incrocio tra un buongiorno e un ciao. Quando non siamo sicuri se dare del lei o del tu al nostro interlocutore, usiamo salve e risolviamo il problema. Salve è utile anche nello scritto, per esempio quando non sappiamo se il destinatario legge la nostra e-mail di giorno, di notte o di pomeriggio. Salve va bene per qualsiasi momento della giornata.

BUONASERA

Normalmente si usa nella seconda parte della giornata, ma anche in questo caso non è detto. Il suo uso non è perfettamente collocabile all'interno di una fascia oraria precisa, dipende sempre dalle abitudini regionali o individuali di ciascuno.

ARRIVEDERCI

È un congedo che lascia in qualche modo uno spiraglio a un altro possibile incontro, e si differenzia dall'addio per questo. Va bene sia per gli interlocutori ai quali diamo del lei, sia per quelli ai quali diamo del tu.

BUONANOTTE

È un saluto che si fa prima di andare a dormire. Come buongiorno e buonasera, buonanotte può essere scritto sia tutto attaccato sia separato: buona notte.

CIAO

Ciao, il saluto più confidenziale, si usa sia prima di un incontro sia alla fine, per salutare una o più persone. Questa parola, di origine veneta, un tempo era un'espressione di grande rispetto: s'ciao, significava "servo vostro". È una parolina di sole quattro lettere, ma conosciuta in tutto il mondo. È la prima parola che uno straniero impara, che dice o che collega quando pensa all'Italia o vede un italiano.

(Trinci 2019, 258-261)

Väittämät Saluti-tekstiin

Addio-sanalla on sama merkitys kuin arrivederci-sanalla.
Addio significa lo stesso che arrivederci.

Tarua (falso), 1800-luvulle asti se merkitsi samaa, mutta nykyään addio-sana merkitsee, ettet halua enää nähdä hyvästeltävää ihmistä.

Buongiorno-tervehdystä käytetään kello 12 saakka.
Buongiorno si dice fino a mezzogiorno.

Tarua (falso), sitä voi käyttää myös sen jälkeen.

Buongiorno-tervehdystä voi käyttää sekä sinuttelussa että teitittelyssä.
Buongiorno si può usare sia dando del tu o del Lei.

Totta (vero).

Salve-tervehdystä voi käyttää mihin aikaan päivästä tahansa.
Salve si può usare a qualunque ora.

Totta (vero).

Kello 15 jälkeen sinun täytyy käyttää Buonasera-tervehdystä.
Buonasera si deve usare dopo le 15.

Tarua (falso), siihen ei ole sääntöä, riippuu alueellisista ja henkilökohtaisista käytännöistä.

.Arrivederci-tervehdyksessä jää toive jälleennäkemistä.
Salutando con l'arrivederci, c'è la speranza di rivedersi.

Totta (vero).

Buonanotte kirjoitetaan aina erikseen.
Buonanotte si scrive sempre staccato.

Tarua (falso), sen voi kirjoittaa yhteen tai erikseen.

Ciao on hyvin kunnioittava tervehdysmuoto.
Ciao è il modo di salutare molto rispettoso.

Tarua (falso), näin oli ennen, mutta nykyisin sitä käytetään, kun sinutellaan

Ciao-tervehdystä käytetään sekä tavatessa että hyvästellessä henkilö.
Ciao si usa sia quando si incontra e quando si lascia con la persona.

Totta (vero).

Pieni essee terveydestä Piccolo saggio sulla salute

5-10 min.

Suorituspaikka:

Koulurakennus tai koulun ympäristö (lisäksi kotitehtävä)

Tavoitteet:

tekstin tuottaminen
istumisen tauottaminen
vireystilan nostaminen
aiheesta toiseen siirtyminen

Tehtävän suorittaminen:

Opiskelijat käyvät ottamassa puhelimellaan kuvan vapaavalintaisesta koulurakennuksessa tai koulun ympäristössä olevasta esineestä tai asiasta.

Kuvasta kirjoitetaan kotona pienimuotoinen terveyteen liittyvä essee. Esseiden pituus on noin 150 sanaa.

Sovellettavuus:

Tehtävää voidaan tehdä useaan kertaan vaihtamalla esimerkiksi aihetta, josta kirjoitetaan. Terveyden tilalla voisi olla esimerkiksi koulunkäynti

Muita vinkkejä istumisen tauottamiseen ja opiskelijoiden aktivointiin.

Sanakokeet voidaan järjestää seisaallaan.

Käydään ulkona kävelemässä ja katsellaan ympärillä olevia asioita ja yritetään miettiä mitä ne ovat italian kielellä. Tehtävä voidaan tehdä koko ryhmä yhdessä liikkuen tai esim. pareittain. Jos tehdään pareittain, niin ulkoilun jälkeen luokassa kerrotaan asiat muille ryhmäläisille myös pareittain.

Käydään muutaman minuutin ajan kävelemässä koulun käytävillä tai rappusissa.

Jos tehtävän tekemiseen tarvitaan monisteita tai muuta materiaalia, niin opiskelijat voivat käydä itse hakemassa ne opettajan pöydältä. Samoin voi tehdä tehtävien tarkastamisen kanssa.

Pidetään muutaman minuutin taukojumppa tai venyttelyhetki.

Lähteet

Burnett, F. 2019. *Il giardino segreto*. Milano, Italia: Mondadori Libri.

Collodi, C. 1972. *Le avventure di Pinocchio*. Kööpenhamina, Tanska: Grafisk Institut.

Imperato, C., Kuusela, K. & Meurman, S. 2019. *Italiano per passione*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Trinci M. 2019. *Le basi proprio della grammatica - Manuale di italiano per italiani*. Firenze, Italia: Bompiani - Giunti Editore S.p.A.

Verbiharjoitustehtävään kuuluvat tekstit (s. 14) ja luetun ymmärtämistehtävän teksti (s. 16) ovat lähdeluettelossa mainituista kirjoista otettuja tekstejä, joihin on jouduttu tehtävää laadittaessa tekemään pieniä muutoksia. Tällä tavoin teksteistä on saatu kyseiseen opintojaksoon sopivampia sekä rakenteellisesti että sanastollisesti.

Kaikki tässä materiaalipaketissa käytetyt kuvat ovat Canva-ohjelman julkisessa käytössä olevia kuvia.